Пригушујући реторику ранијих књига, и настојећи да изнађе прави, упечатљив омјер лирског и рефлексивног говора, Горан Станковић је без сумње досегнуо писмо непретенциозне филозофичности, које опстојава на колебљивој граници пјевања и мишљења, зреле скепсе и непатворене емотивности, рационалног и нагонског. Писмо које заговара ону вјечиту симболистичку, бодлеровску жељу да се оде *anywhere but out of here*, а можда понајприје на неко од пустих острва, „на којима се човек осећа слободно“.

Ален Бешић

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА

едиција anagram

ГОРАН СТАНКОВИЋ

биће скоро пропаст света

ГОРАН СТАНКОВИЋ ■ биће скоро пропаст света

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА

едиција

уредник
Ласло Блашковић

ликовни уредник
Ксенија Чобановић

Објављивање књиге је финансијски помогао Град Ниш

ГОРАН СТАНКОВИЋ

биће скоро пропаст света

Изабрана поезија

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА, 2012.

ЛИК И ПОЗАДИНА
(1984)

КВАНТНА МЕХАНИКА
(1987)

CYBERPUNK
(1992)

ЛИК И ПОЗАДИНА

На тој фотографији
лик нема ноге. Одсечене су
белим оквиром.
Шаке су у џеповима
лежерно и прилично бучно. Све остало
већ је нејасније, потонуло у сивкасту,
муклу несвестицу. Ипак, останимо још мало
при лику. Кошуља, очито избледела,
разбарушена коса,
прамен преко чела, ненамештен,
наочаре, одсјаји, одсјаји неког сунца по коси,
стаклу, раму, уснама, тканини, као да је сијање дубоко
у бистрој води. Води?! А, да!
Уз доњи руб, већ смо поменули,
уз доњи руб фотографије, али још
увек изнад белине, тамо је вода,
речица, поток, кончић љуте воде.
И са тим престају иоле
јасни, одређени елементи
фотографије. Преостало је нагађање,
број ципела, боја кошуље, марка,
кључеви у џепу, и за које браве,

навике, политички погледи, снови.
Иза леђа су кућице црвених кровова,
насумично набацане, магловите, без видљивог
знака живота. Неки црни реализам? Или
соцреализам? Нејасно је.
Стара, добра дрвена бандера.
Трава и ниска макија којој очигледно не смета
све израженија неодређеност. Као да
за њу не важи диктат људског лика.
Не могу описати, али на фотографији
влада мук. Или зујање у ушима. Или дисање
уплашеног детета, у тамној соби.
Тек наговештај је, али ми се чини
да је лик у избледелој кошуљи
управо мој. Остало је нејасно.
И све нејасније.

МОЈ СТРАХ

Мој је страх био неоснован:
вечерас није падала киша.
Целе вечери носио сам кишобран
у џепу, додирујући га повремено.
Осећао сам се сигурније,
али се нисам успео ослободити кајања
за погрешан избор. Звезде су биле горе,
и као да их никада није
било више. Ни облачка. Ни сенке.
Да нисам понео кишобран, не бих
се ослободио некакве неизвесности.
Сталног погледавања у небо. Сталне
несигурности. Кишне параноје.
Нема случајности, нема резултата.
Све ствари следе свој ток.
Враћао сам се кући,
мислећи о томе.

ОПРЕЗ

Човек-орман или човек-носорог
Два пута два или рог међу очима
Бесмислено питање
Ако неко једним притиском
Уништава свет
Четрдесеторица га целог
Живота узалуд спасавају
Чести одласци у светилиште мудраца
Не морају увек донети мудрост
Човек који се чврсто држи своје лажи
Узвишенији је од оногa који напушта своју истину
Ко није мирисао цвеће зла
Никада не пати од нездравих буђења
Када се огледало разбије
Алиса више не живи тамо
Возови иду у једном правцу
Али је то увек другачије
Понекад пикник а понекад алпиниста
Најређе личим на себе
Све ствари следе свој ток
Орман или носорог или човек
Огледало или лик
Бесмисленог ли питања

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА

Утонуо у полумрак сат
показује пола седам.
Седим
са часописом на столу.
Читао сам
Витомила Зупана: „Поручи властима СР Словеније
да сам умро.“
Више не читам.
Помало ми је досадно.
Познајем границу: седам сати,
библиотека се затвара.
До тада имам топле ноге.
Некакву шансу.
Ништа посебно,
истина. Девојка ме некаква упорно
гледа у теме.
Више никога не
препознајем у овој соби. Забринут сам
и узбуђен, мада не знам због чега.
Ко
ће причати о мени,
ко ће

се сећати,
            када ме прогута
гола ноћ,
            када тачно у седам
постанем усамљенији него икада?
Ако и има утехе
биће неподношљива.

КАКО ПОБЕЋИ ОД НЕПОДНОШЉИВЕ ЗБИЉЕ

Најбоље шамаром
Јавном мнењу
Физички принципи
Одбациће те
Мостом од кише
Навише
Облацима
        Дирижаблима првих чуђења
Па новцем
Буди добитник!
На спортској прогнози, лозу, лотоу
Коњским тркама, куглици и карти
Када зачујеш свој глас
Како пева
Контром
(Ко себи контру није ударио
Ништа није урадио
Живео а није живео)
Планинским врховима
Под маглама
У шумама
Где расту

Брезе храстови букве

Под звездама

И ненасељеним планетама

Одласком у град

Људима

БИНАРНИ ИДИОМ

Све бешње, крупном кишом и
плавичастим громовима
сручи се олуја на овај град.
Било је толико електрицитета да су утикачи
севали као велика флуоресцентна светла
на небу. Па подрхтавање зидова, звук налик химни.
Увек сам очекивао казну у оваквим тренуцима,
писаћу машину чија се слова растурају пред очима,
блескови посвуда, топљење зидова, шкрипа
лима, вриштање које никако не престаје. То је мој
идиом смака света. Немам примисли ни узлета маште,
моја решења су црно-бела, нула-један.
Пишем и сада, док се олуја удаљује према југу.
Киша је све јача. Краја није било.
Зашто онда – киша све јаче пада?

Официр није имао пиштољ
већ је сркутао јак, заслађен чај
од шипурака. Познати сликар, коме
доцртавамо бркове да би личио на Стаљина,
због проблема са женом,
очајан, нашао је спас
у загрљају са моделом.
И ја сам читао DE RERUM NATURAE, али смо
извели различите закључке.
Платформе нам нису исте.
Вода по којој ходам неодољиво шкрипи
такозваном конкретном музиком.
Три килограма пасуља, мало хлеба,
мало парадајза; неко је нешто
говорио о пијаци, тамо, свему, али се
слабо сећам речи. Ипак, мислим,
у тим стварима почива дубоки смисао.
Али, када сам пожелео да га изразим,
речи ме одједном издадоше.

ШКОЛА ПРОМЕНЕ

Не могу ти рећи где почиње друга обала, сине.
Ни где се ова завршава.
Није ми добро, и свет то као да зна:
оставља ме на миру. Плаши ме та
претерана љубазност.
Небеса су ниска као земља,
планине су у истој равни са мочварама.
Оркан никад не траје цело јутро,
нити пљусак цео дан.
Ниједног човека неће поштедети загушљива магла
која избија из земље. Посматрај гуштера:
нестаје у камењару!
Сунце већ пржи место где је
до малочас лежао.
Жену коју си волео намрзнућеш
после осам година.
Разговараћеш без чођења
са старим непријатељима.
Југ нема границе, а ипак има границу.

ДАНТЕОВ СИН

Добро би било читати Дантеа сада,
са Катулом преспавати једну непрекидну ноћ
изнад улица наших славних градова,
или са пријатељем разговарати о Утопији,
милујући златом опточене листове
De Rerum Naturae уколико би нам прилике,
које су какве их видите, допустиле вишак
енергије, неистрошен бригама о ољусканој
фасади и све скупљем хлебу, сексом у недодирнутим
ноћима, том ентропијском рају,
који поприма облик несхватљивог кружења птица
изнад кровова наших венеција.
Мислим о томе, сада, уз зујање мушица и
радио-расап, како би било добро читати
Дантеа Алигијерија.

РЕЦЕПТ ЗА КРАЈ

Узети најпре љуте, лесковачке
алеве паприке, помешати је са тешком
водом из наших река и језера, насути још
црни бибер и екстрат адреналина,
па тако добијену експлозивну смешу
остављати за својим корацима
као непрекинуту ужасну везу
са стварношћу и опасношћу којом
кора гризе све до језгра планете,
све док се магма не пролије
кроз разбијене плоче,
и изједена се црвоточина
не распадне на бескрајне делиће
који лагано плутају Екуменом.

О НЕПРОМЕНЉИВОСТИ НЕКИХ СТВАРИ

Потребно је много победа над самим собом
да би ово дрво расло, сува и испуцана ледина
ижџикљала, да би месец изгрејао изнад крошњи.

Да би одговорио љубазно пролазнику на питање,
потребно је да дрво озелени и донесе плодове, песма
зрикаваца из густе траве, да месец буде жут и округао.

ХИМНА ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА

Три пута се небо преметну
пре но човек изађе на светло
дање, мучен глађу и љубављу.
Падајући на колена,
завапи.
(Беше то класична сцена.)

Крокодил Зелени Џек је случајно
пролазио тим крајолицима, те зачу
човеков вапај и виде његов бол.

Осмехну се. Прозевну. Беше му
помало досадно. Kly-kly птице су му
чистиле леђа од досадних паразита.

Човекова кукњава је
трајала. Зелени Џек зину,
                зину
и поједе га.

Затим заспа, под сунцем
најбољег од свих могућих
светова.

СА ОЧИМА ИЗВАН СВАКОГ ДОБРА И ЗЛА

Човек изгуби себе и када то
примети, механизам који меље његово
време постаје недоступан, и тада
(да поновимо) примети губљење мере,
једрењак на мору и сенку месеца, три речи
које планине покрећу (а које је
заборавио, изгледа, неопозиво),
процес кочења, коначног,
благи ударац у чело, неопозиви
челични зид, храпав сав. Човеку смета
нагомилавање усамљених ствари,
појединости које се круне на ветру,
киши, али се не може сетити квадрата
на белом, ни чисте линије на песку.
Да му је само мало геометрије.
Стилизације. Мондријана. Маљевича.
Медикамената. Хашиша.
Нешто га једе, налик на црну кутију.
Ипак је излаз најлепша
реч, уз уздах признаје.

ОСНОВНИ ДУАЛИЗМИ СВЕТА

Добро су: деца, црно-бели драматични филмови,
сенке ораха, трешње и другог плодоносног
дрвећа, камилица и жалфија на пољима путевима
испресецаним, а који сви ка планини воде.

Зло су: мноштво људи у стрмоглавој улици,
огледала из којих ће покуљати рибљи свет
крупних очију и водњикавих уста, јаловина
на обзорју истока, ветар земљомрк са запада,
лепе баштованке у ужасним вртовима.

Добро је магла и у магли сенка а зло
је чистац и на њему светлост: добро је
добар очни вид а зло је моћни дурбин.

Добро је: тањир са рибизлама, вишњама и
купинама (приде шака малина) тек убраним из
чистог воћњака. Зло је: исто то воће, прскано
па конзервисано, без етикете и датума производње.

ВИДИКОВАЦ: УВОДНА

На Винику видео сам
видик вредан сећања.

Закаснели кестен, зашао у јесен,
као сваки усамљеник, задржао
је гриву од жутог пламена.
Земља беше гола, и небо голо и
далеко, као у архетиповима.
Подударност жутила које пробија
олујни хоризонт и водоскока из
мрке земље упаде ми у очи, баш
као прашина. Био сам тек у пролазу, и
у покрету, и секунду касније пут
ме одви надаље, у сплетени лавиринт
винограда. Грожђе је мамило.

Тек када неста виђење, и у обичности
људи и послова на земљи, жути
кестен ми лагано нагрну у видик.

СТРУКТУРАЛНО БРДО, ВИСОКО ИСПОД...

Структурално брдо, високо испод птица захваћених
омеђама упоље, а ако ми је већ дато да то кажем,
све личи на изложбу космоса Драгана Перића, чија је
брада помало налик неукротивим живицама дуж нашег
пута, троструког пута који се слива у натпут и води
друмовима, шумама и небесима, персонификацијама дубљег
свеопштег духа, који је у некој гижи (колико само мајки дивног
сјаја има!), те мора да се оплеви свака, баш свака. Заболи од тога
кичма и њено усправљање под дрвећем годи. Птице круже
за то време и посматрају и саме заражене шемама
холографских брда Виника.
Треба радити на земљи!
Гологлав и све уморнији замицати у дебеле сенке
ораха, на клупицама опуштати умор док се у чару
неспутане корисности нове снаге не пробуде и
посао не заврши. Све случајно нађено само поткрепљује.

ПЕШАЧЕЊЕ, АЛИ НАЛИК СЕДМОМИЉКАМА...

Долази се кроз бетонски кањон, вода одозго тече
кроз цеви, одвија се пут и у пролазима настањени
пауни. Једног смо узалудно ловили, јер су мудри.
Затим се бирају путеви, један постојано води
навише у колоплет биља и земље, други спушта

ноге у питоме удолине пуне хладовине и бунара.
Долази се босим ногама, јер то користи стопалима.
Ипак, треба поздрављати намернике,
и оне случајне, ко зна којим послом, али са достојанственим
лаганим корачањем напред. Десетак минута
пешачења, али налик седмомиљкама, прелазе се
светови, границе и виђења.

ЛОБАЊЕ СУ ПРОЗИРНЕ...

Quam multa fieri non posse, priusquam sint facta, judicantur?
Одавде као маглица кроз чело улази Виник, Видик, Виниковац,
Видиковац у својој излучевини, сјају, реци потеклој нагоре, плавој
матици страшних звезда под којима смо се распевали и
разиграли. Додир на руци дечије руке звездане руке.
Додири паучине, свиле, светлости, материнства. Космоса.
Непојамног. Лобање су прозирне за тај зов од биологије
јачи, у сваком тренутку знам неодређеност орбита, стојећи
иза прозора и чекајући да брегови преплаве све и заврши се
ово раздобље. Виник ће остати као прст у небо, обелиск
космодром са кога ће ракете неких других упирати небо.
Quam multa fieri non posse, priusquam sint facta, judicantur?

ОРАХ НА ВИНИКУ

Треба се још на бели распуцали орах попети,
док ветрић пири. Небеса нек су бела,
мали тврди чворови нек се усецају
у боса стопала која чврсто треба
упрти у грање. Тако се пентрате,
помало стењући, кроз грање
пут неба, са свеопштим духом.
Тада видите величину света и његову зелену
боју. И духу сте ближи и коров вас воли и
птице лете. Најзабавније је, и најкорисније,
пентрати се све тањим гранама: одређујете сами
меру. Најпосле, у ветру читате: треба се кајати
када се све деси и прође. А тамо већ нема кајања.

КАО ЖЕНСКЕ ГЛАВЕ ОРАСИ СУ СЕ ЉУШТИЛИ...

Као женске главе ораси су се љуштили бојећи прсте.
Крошње су варљиве, неочекивано се проспе богатство
иза листа, гране, сенке, невида. Тек тада Виник експлодира
и људи гасе пожар својим трбусима. Смејући се. Некад је
небо далеко, обично далеководи зује.
Ноћима се не спава. У друштву се не иде уз брдо
и друштво се распада. Брдо штити своју тајну.
Некаква тишина: капија чека. Чувар се не види али

они ниског рода биће враћени. Неки и убијени.
Виник самује и римује. Штити своје.
Од недухобитних. Од разних.
Празних егзистенција.

РАЗДРАГАНОСТ КАМЕЊА И МОРФОЛОГИЈА ТЕРЕНА

Колико су још далеко дани усамљеничког,
необјављеног повратка у питомине и шеме
живица оплетених око плацева незнанаца,
какви и треба да остану, да притисак оних
који су викендаши не загуши племенитост
злаћаног сунца и меке сенке виђења и
снова, уплетене у стазе које се рачвају да
никуда не одведу, сем у своју властитост,
и чему се треба препустити, без бојазни.

Бетонска природа остаће иза нас као глава на
прљавом јастуку а ноге ће нам поздрављати
болуцаву раздраганост камења и морфологију
терена, увек тако пријатну уморним удовима.

Нису она превисоко, та брдашца чистог чуда, али то
и није потребно. Важно је да остану
празна под празним небесима, на поругу
локалним аутобусима и далеководима отежалих

жица под магнетима протегнутим у примордијално,
монополима који значе само једно: приближава
се трен краја света а треба спреман бити
за земљана врата која ће се отворити у
зелени рај, како за кога, али – за оне спремне.

СВЕ КЛИЗИ У СТАТИЧАН САН

А сада киша над Виником, тонући кроз све
те прозоре са ветром, дајући коначан облик
жудњи која се рађа у јесеновито јутро. Измаглице се
још вуку кроз растиње, и тако све до мрака.
Све клизи у сан. У сну се ствари одмичу, а остају исте,
примичу а смањују. На Винику уместо биља расте
математика, лавиринт бројака, свемир који силази
са папира, који се на киши лагано распада у кончиће
и на крају, у влати месечине, распете кроз далеководе.
Тек тада ваља заспати. И уснути статичан сан,
са незамисливом земљом, утиснутом у олујно јутро.
Буђење је болно, у костима су магла и со, кожа
мирише на влажну земљу. Тада Виник долеће на
киши, математици, влажним птицама, струјним ударима.

КАКВА СИЋУШНОСТ – ОБЛАЧАК НА РУКУ СВЕСТИ!

У чудној светлости олујног поподнева окренуо сам
леђа Винику и десет cm изнад земље спустио се
у град опасан кишом. Замишљао сам оловне облаке
над брдима и каљуге међу дрвећем. Замирисало је
оштро, тада, брдо под мојим видиком, дивље цвеће
које расте иза прозора. Џиновска птица је лагано
ширила крила над Виником, док јој је кљун почивао
на мом рамену, таман и загушљив. Могао сам проћи
свет са каменом у глави који би ми вртео и вртео
тело и на крају га изјео. Камени виногради, камено
воће. Камене стазе које мркожуте воде каменим
видицима. И тако у недоглед.

Вилин-брдо, само под кишом.
Дом узврелог грожђа.
Зелене руке чистача ораха.
Као тамни, мирни облаци плутају миром мог мозга,
сушта чуда, пејзажи апсолутног времена,
између праве смрти и утрнућа, интервал чисте
свести. О себи. О Винику.

Каква случајност – облачак на рубу свести!
Какво упоређење – са капима на прозорским испустима,
магленом кишом, сиреном, мокрим семафором.

Пловите у сан.

У виђење.

У свест.

Чисто чудо. Виник.

ПРЕТХОДНА КЊИГА
(1996)

TERRA INCOGNITA
(1997)

ПИШИ ДОК НЕ ПРИПАДНЕШ

Да, пиши док не припаднеш, док је време
простор. Јер нико неће помоћи у посмртној
равни у којој се лагано шири спас знања.
Јастук на коме човек спава је замазан,
али нека ујутру умије очи камилицом.
И лице. Ради сјаја. Једна велика земља
очекује у сумрак и треба да размишљаш
о новцу за карту. Мисао је не досеже,
али то небо! те звезде! тај угао!
под којим пада виђење! Гледај па
ће ти се дати. Хаотичан је твој век,
држи безгласну беседу, језива ствар!
Не припадаш никоме, осим космосу.
И мрачној, безгласној земљи у окрету.

ДАЛЕКИ ЖИВОТИ, УТИХЛИ ГЛАСОВИ...

Још само понекад, прућакајући се
на површини воде, осврнемо се на обе
стране неба: оног горе и оног доле.
(Горе сви знамо како је.)
Доле смо птице изнад гудура покривених
плавим, зеленим и дубоко црним.
Као да смо пали са Месеца или се
спустили на Венеру из преднаучних прича.
Заронимо дубоко, колико има ваздуха у
нејаким плућима. Хладноћа нас пара.
Далеки животи, утихли гласови, чини нам
се да је површина неба далеко, равно
огледало кроз које падамо, падамо.
И у трен се пред очима одви све – у секунд
или више, стаје све. Чују се још
само пријатељи са површине, из чамца. Па и
они тако далеко, уз беласаво мигољење
риба.

ОСТВАРИТИ ЧЕЖЊЕ

Остварити чежње значи изазвати
расуло сопственог и туђег света. Потребе можете
гајити као руже у врту испред куће, који заклања
вашу породицу од буке, дима и радозналости улице.
Вртларски идеал, црна ружа, до сада је тема
чежње из прва два стиха овог написа.
Црног лабуда нисам видео. Или – о њему су ми
причали поуздани људи, и ја сада
преузимам њихова осујећења, мржње и
страсти. Не признајем потребу за јелом
и сном, једино се држи она за џипом.
Велики уништитељи Човечанства су постали
у зрелим својим годинама. Каже се да су
деца анђели, касније одрастају и ходају
ближе земљи, парадигми таме, крви, хорора.
У једном сасвим филмском смислу.
Јер ако је у квадратићима
наша слика скривена,
у речима се налазе
координате душевне стазе.
А речи нам тако, тако
не домашују
(можда ни себе)!

ПРОРОЦИ МРЖЊЕ

I

Проклињу, проповедају, пророкују
они што не знају да знамо
а знају да не знамо.
Дан за дан а ноћ за ноћ.

Са горким грлом (без цигарета никако даље,
богоугодне пљоске и нечег дивљег,
добро смотаног, ма шта било),
зар мисле да је лако слушати?
Стојимо – још једна мука (не и најмања),
приде. Време нам је да пођемо, али се
нико не миче, сви су опчињени тајним кочењем
са рубова изговореног. Као да су потребне
речи да се каже или разуме. Корењем
се још не зовемо. Неприлично је, некако.

Јер банане лече и камење у трбуху.

II

Окорело стање изазива
деобу можданих ћелија.
Сан је раскош, жестина изливање

малог поточића у подножју суве планине,
врата у песку су за жедне, а фигурица велике
мајке за забринуте. Они гледају нетремице,
скоро су свевидеће око: Лобањоломац,
Куросечац. Признаватељ.

Сићушно се супротставља великом:
ваља издржати на правом путу. Језеро у
коме се огледа друго. Месечево језеро.
Тону црвене слике, успламтеле битке
силазе. Она рука коју је неко ставио
у глатку воду рибњака, високо у
планини, нема више урођене прсте.
Појела цица-маца. Ни ока, ни уста
више није. Сетне и мрачне приказе
гоне људе по пољима пуним слепића.
Свет шкрипи, не да се. Али, да ли
је то довољно? Јер банане лече
и ексере у трбуху.

ПОСТАЈЕ НЕОБИЧНО ТЕШКО

Постаје необично тешко писати са милион
(неуспешних) песника око себе, иако се прибрајаш
и сам. После се то назива ризницом могућности,
раздобљем Вавилона, које утискује у људе дубоке
печате, по којима их касније називамо великим.
У расправама је нестала природа.
Разумем градске песнике, те животиње.
И сам одлазим у зоолошки врт и пијем уз шанк.
Губљење презира према прошлости добија мрзак
призвук, иако је личило на стари добри виц.
Сви ти гласови, тај лоби?
Ако било где ископате песника који пише
о природи, пошаљите га мени, да га упознам, можда
му објавим песме.
А знате ли ко није пребрзо свикао на
градски простор? На медијско време. Подсетићу вас:
демократија није једнакост свих парадигми, већ
моћ немуште већине и гнев несхваћене мањине.
Улоге се мењају, то већ знате. Мени лично су
најзанимљивији они који нису дошли
а знали су – шта се дешава.

ПРВО СЛОВО, ПРВА РЕЧ...

Прво слово, прва реч, јасна мисао –
још док нас искуство није научило говору –
убличености креатура, Godelovoj теореми досега –
иза чега поново нема разлучености.

Питајући се колико су све оне лепотице
као сан изблиза, из неповољног угла, под усмереним
светлом, пред рибљим оком. Уместо знака питања,
на овом месту стављам резигнацију, и не тражим
њене дубље поводе.

Замишљам свет пре људи – базенска празнина, на
геометризованим плочицама наноси мрког, жутог,
рђаво-зеленог лишћа, гомилице прождушкане земље,
гранчице мирно плутајуће у мртвој
води, испред мрешкајуће слике месеца.
Лакоћа постојања, тихи кликтај у грудима.

Човек. – Брежуљак над геолошким сећањима.
Човек – рупа на темену под тутњајућим плаветнилом.
Свиће. У мрачној води рибњака.

КОЧЕЊЕ

Снага је у одустајању.
Неприметном кочењу на рубу видљивости.
Увођењу у ништа, као написати писмо
Јовану Стерији и не поменути папир или оловку.
Не сачекати одговор.
Бићу толико спор.
Лаган као мрки колски пут навише,
посут лишћем које постаје све више мрко и златно,
тек поотпадало, слеже се на ретко
коришћени пролаз у брда.
Затим се избија на чистину и у благу шумицу,
која израста од последње сече, пре
десетак година. Млада, тек стасала стабла храста
стоје ту, у тишини. Да нема тих удараца секиром,
помислио бих – ово је коначан дан.

ВЕСТИ СА ГРАНИЦА

Пристигле су вести са граница:
и оне су језиве. Тај спорт окружења ових
људи постао је популаран, ваљда.
Нетрпељивост више не диже главу
од посла. А и наш нагон се мења:
аутомобили су узбудљивији од добро
искованог стиха. Вредности кризе
саме се устоличују. Мудри људи их прате,
многи узалуд, ето покушавају.
Митска слика света као шуме симбола
добија нове потврде исправности. Још
се једино не можемо договорити о значењу.
Или: на космичкој сцени свет и
појединац се разводе, све има утеху неумољивог.
Која се, наравно, разилази са изгубљеним.
У разним правцима, ни компјутер од километарског
бајта не повезује. Не знам где је. Излаз.

СА ПАНИКОМ, У ТИШИНИ

Вратио си се побијенима, да седећи у
кругу кажеш своју пониженост.
Уз ногу ти седи мртав пас и
слуша твој глас. Од тога осећаш
да ти је глас шупаљ и металан.
Са паником, схваташ да си у тишини
и да се нивои мешају, они горњи
клизе надоле, они испод већ имају
дах, и гле! разговараш са њима,
то је тек брујa, али трепериш већ.
Од зверења између. Од створова из
полусвета. У тишину си се претворио,
као блага вест, твоје ћутање
расте, у небо, у земљу, у дубине.

НОВА ПЕСМА

Не може се стално живети у садашњости.
Дани су свилени, речи од памука, дрхтавица овија
преостало. Гледао сам небо и било је празно.
Сићушно и скврчено у врху је пулсирало сунце, над
моткама које узнемиравају непокретну површину.
Мукло. Најео сам се пиљевине, миран као
огледало када напада прашина.
Хладна. Читајући ову песму, одједном више
нисам видео, нити чуо мој глас како чита.
Отада живим у прашњивој међузони,
у хладном и тихом. Замишљам тамо
гадне ствари. Силовање, крв, говоре. Од речи
изаткани празни, загушљиви простор, из кога
испадају химере. Дрмају клиторис, затим
шетају шумом не тражећи ништа – и гле?!
Шума у инцесту, лишће пригрљује кораке,
ноге упадају у сладуњаво, натруло газиште.
Уз кикот, ево се љубе: две травке, две брезе.
Косе им попадале по кожи, међу бутине. Чудни
шумар додирује их, очи му кључају.

ТЕЛО ЈЕ ХРАМ

Тело је храм, слабо посећен.
Затвориће га а тако добро
склониште више нећемо наћи.
Зар да скитамо – зар тако далеко
од удобности, смисла, поретка?
Немогуће нам је. Осетимо, тако,

потребу за топлом чорбом,
уз хлеб, уз можда мало соли и вина.
Тако ће се одвити свет, и ништа
више неће бити компликовано.
Још би љубили мало, у све
дубљој тишини. Као да се

искупљујемо, понављајући прастаре
приче о жртви! Свеједно – помало
нам је смешно све, то
што је у сланој врелини настала
првобитна супа. Измилело се, братац,
далеко. Сада нам ваља под скуте.

TERRA INCOGNITA

Не разумем сасвим прошле дане.
Преда мном су одлуке; али ко да брине
о блиском! Недокучиве силе ме
потходе: то надолази време.

Ништа не долази случајно, ни тај
звук, зрикање изван, негде у трави.
Пријатељица моја, и моје жене
ће доћи, и вече ће бити бајно.

Нагрнуће потом дани, и људи. Говор
мој и говор твој ће висити о концу.
Нећу знати када сам подлегао ћутњи
свемира и богова. Ни ти нећеш знати.

У јесен моје тридесетшесте расуће
се један континуум. У мраку ће ми
очи сијати, и додиривећу те, далеког
у сновима. Неким гадним, сјајним сновима.

Осећам: то се успиње стварност. Мало
је времена, већ могу видети други

руб, онако како ћу заслужити, иза
кога се просипа методично светло.

Само да ме сећања оставе на миру.
То је мој урлик. И одлуке да дођу и
прођу мимо. Да останем само ја,
плутајући по спорим, надирућим морима.

СУРОВ ЈЕ СВЕТ

Нека смо нежни, лаки, тихи,
када букне зло. И нека останемо
млади када све се деси
и прође. Суров је свет.

У предвечерје нас притиска
нечије име. И хтели би,
жестоко, да се радујемо.
Али вече је већ ту, и смирај.

Излетимо се. Започнемо, заиграмо,
па – зећутимо. Некако,
неприлично је, одрасли људи,
а тако пуни усхићења.

Још би мало, уз кафански
цилик, љубили, у мраку свлачили.
Бледа женска пут је пуна
обећања. Вреба. Сплеткари.

Још смо у проналажењу, цели.
Па подижемо једра и поносни

разгрћемо пену. Дана и
ноћи. А многих већ нема.

Не знамо кад и не знамо
где – ходаћемо истом страном.
На другој, кажу, нема пуно.
Погледај дом свој, учини то.

Мени за љубав, они ме мрзе.
Они – одвојени од мене, бучни,
топли. Живим у дивном миру
и тишини. На пустопољини – срећан.

СТВАРНОСТ, ЊЕНО УСПИЊАЊЕ

Завршило се ово доба, не сумњам
у то. Гледао сам људе на станици,
мрмљање мотора их је повукло,
са надстрешницом, жбуњем поред,
оградом трансформатора, небеским
сводом, струнама смисла, повукло,
да већ једном свему буде крај.

Дуго бих читао у ноћ, док
ме бол у очима не би принудио
да заспим. И у сну – јео бих
труло месо, уз сос од нежности.
Таква усамљеност, безбрижност –
зар свету није већ доста тога?

Утешно је размишљати о сну,
зевању, подрхтавању вилица и капака,
када кревет зашкрипи. И чежнутљивом
чешкању, пред сан, као да додиром
властите коже можемо доћи до себе.

САЛА

Уздрхти, до сна. Оплети уста.
Ћутање је планина. У њој замиру
речи. Тишина. Нека те не буде
страх: то се успиње стварност.

БИЋЕ СКОРО ПРОПАСТ СВЕТА

Биће скоро пропаст света
Ни са треском ни са цвиљењем
Већ, некако, неприлично, у
Каљузи, брљаво, смлаћено
Нек’ пропадне није штета

Биће скоро пропаст света
Тек тако, изокола, уз помало
Бола, певаће утробе, лармаће
Трубе, пашће тама света
Нек’ пропадне није штета

Биће скоро пропаст света
Уснућемо диван сан – да нас
Нема, и да нема никога ко
Би сањао било какав сан
Нек’ пропадне није штета

Биће скоро пропаст света
И свануће јасан дан над
Долином чистом, без суза и
Дима, без таштине и прашине
Нек’ пропадне није штета

ЈЕДНОСТАВНИ СОНЕТ

Заборавио сам песму једну
а тако је и боље.
Памтићу само светлост славну
која ме гони, све даље.

Моја земља је утопија, далека,
ал' пут до ње права мора.
Кажите ми сада, има ли лека
или је живот шала све гора.

Очекивао сам, више, истина.
Ипак, оволико, ово, и до када,
и да ли је све, нико то не зна,
а и не пита ми се, ево, сада.

Овде ми ипак није место,
напусти све, отиђи, отиђи,
глас ми шапће, често, често.

БЕРАЧ БАНАНА

Не ваља што се претварамо
како све још није изгубљено.

Мама, што ме ниси тукла
да останем берач банана
и мирно умрем далеко
од овог страшног места.

Наш сан је да све сањамо.
Чак, да нас уопште нема,
и да нема никога ко би
сањао било какав сан.

Наш сан је пуцкетав,
и ништа се у њему не огледа,
само сијање из рупе у
поду, тајанствене као време.

ОДБЛЕСЦИ, МИГОЉЕЊА, СЕНКЕ

Ко смо? Коме припадамо? Завртео се свемир, осмудио нам кожу.
Постали смо благи, нежни, лаки, са сребрним луковима, чисте
косе. Мислили смо да око нас нема ничега, да песак пропада
у дим. Погрешили смо: постојанији смо сада, непопаљиви,
лутамо хелиодромима и одмичемо црвено-белим банкинама.

Више нам нису потребне митолошке слике, ни крилашца на петама.
Излизани, јачи смо, надимају нам се мишићи под танушном кожом.
Све смо то ми – или нас нема! Уз узвик оживљавамо, схватили
смо да постојимо. Нека нам се само пара уздиже из ноздрва!
Најдраже нам је јутарње цвеће на прозору, а у позадини

пружила се башта, јутарња, вечерња, коме је то важно?
Нама припада свет, тако сигурним у своја срца.
И безгласној песми у окрету, планети која лебди у ничему.
Све је сада ту: одблесци, мигољења, сенке, етар.

ПРЕПУНО СВЕТЛУЦАЊА

или када је Бог отишао

Када је бог отишао,
оставио је светлост
у стварима. У животињама
она лута слободна.
У људима је закопана
дубоко у фекалну пећину.

Све је тако предивно,
препуно светлуцања.
И наши би молекули да
што пре одлутају у свемир,
слатки мали.

Једног дана када унутрашње
исијавање досегне оно
спољашње и све се
мисли распу и полете да
се поиграју са звездама.

Где је његова светлост
блага, иза којих је
ноћ мање мрачна.

БОЖАНСТВО, ДРХТАЈ НА ЛИСТУ

У касни сат, са бубњањем
подупртим ниским басом,
и са писком, нагло прекинутим,
сручило се Божанство, дрхтај на листу

Откинута мувља ножица, жаром спаљена крилца,
зујање укруг. То је Божанство. Клиберили
смо се, зацењивали, тртљали, жмиркали. Нисмо
били сами, стајали смо у кругу, говорили смешно.
Касније, много касније, стајаћемо
ћелом ослоњени на зид, губећи косу,
и зубе, и плакаћемо од недодира, од несна.

Сада је још рано. И мада
то тако добро знамо,
незнана вест увукла се у пест,
па би напоље. И подлегнућемо,
то добро знам, и бићемо слаби све до
самог краја. Молећи да га буде.

СЕЋАЊА

I

Сећања, сећања, та сећања!
Славно светло, мека тишина, нагон
да се гледа. Свет у свом том сјају,
када на чистину јелен истрчи и
нестане, када прозиран постане
свод лишћа, капањем осветљен,
у блиски сумрак. Пут увек води
навише, четинари тихо, блиставо
миришу, не наслањај се на јелу,
пријатељу, чувај кошуљу од смоле.
Не види се крај ове стазе, ипак
ништа овде није досадно, а све је
потпуно исто. Смењују се крошње
у бубњању спором, отприлике, као
када све спорије делимо речи.
Просејава се светлост, иглице су
у игри, мрке на тлу, зелене на
гранама, зар су то оне? Али, не
поставља се питање то! Зар овде
није све, и зар игде има ичега?
Под сунцем, у светлу славном,
које нас гони, све даље.

II

Колико то траје, и како да уђеш,
питаш? Смири се, смири. Нек' бубњава
срца утихне, спора, нек' колање
крви претвори се у меандар. У светлу
је све, а не можеш да је видиш.

III

Вече ће пасти на славу овог
града, свог у светлости. И тамне,
дубоке сенке осветљаваће чистине
где лимун зри и чокоти зру, и пије
се вино с јесени, коју тако, тако
нестрпљиво очекујемо, да смири
ово лето, узврелу Суву планину.
Буктињу зелену у Сићевачкој,
омамљеност Виника, дионизијску
Бању. Све мора да се смири, да би
било своје биће, да би срж
попримила форму, да се парадокси
препознају: време је чуда.

ОСЕЋАМ СНАЖНО

Осећам снажно да све је лажно.
Ко другачије каже, тај истином
ће бити спаљен, и избачен у снег,
црвенећи, и одмах заборављен.
Клетва је над свим.
На поругу генима.

Падала је киша, пробило се
јесење сунце и навече је нагло
захладило. Осетила се безбрижност,
накратко, док смо били заузети
оним што нам се дешава. А изван –
чудо, невиђено, космос!

Осећала се лаж. Утонула је, али
гвири чуперак плави, у или на
глави. Затреси, заталасај,
девојко, дићи ћу се.

Септембар иде. Светло је
попадало на ствари – она води

рачуна о свему. Шта то
ходи гором, шта то језди
долом? Светлост славна од
њега дата. Он сам.

ЧЕТИРИ ДОБА
(1999)

ЈАСАН ПУТ

МЕЂУЗОНА

Јер пут је кратак, којим ходамо.
Јер дим је живот наш, пара из ноздрва,
јер овде је тако хладно, и небо
и земља, пусто је и студено, и све
што имамо, за мало се јавља, и
брзо нестаје, браћо моја љубљена.
И нема награде ни казне за све
што смо урадили или нисмо урадили.
И нико нам неће помоћи, када се дан
поравна са ноћи, од свих последњи.
Као и ми што бејасмо, од свих
последњи, и брзо заборављени.

I
Јаснућа пута који ће се указати
када прође време и склопе се
коштуњаве руке са предугим прстима
око нас, наликоваће на живот који
живимо, сурова јаснућа пута који ће
се указати у својој праведности, горка

јасноћа пута који ће се указати у нашем
сићушном пространству, када све прође.
Тада неће бити више никаквих питања,
како да урадимо оно или ово, да поднесемо
то и то, да испробамо тамо и овде.
Или да ћутимо или да говоримо.
Напросто, то ће бити јасноћа која ће нам
пробости очи, и спустити се у јетру,
кроз усну шупљину, једњак и душник, мимо
гласних жица, затим низ желудац, па онда
напоље. Ништа се друго неће догодити, никаква
драматична промена или пуко увећање наших
мука. Биће то као воду, као реку прећи,
ћуприју, можда као прегазити, задигнутих
ногавица, или као купити свеж јогурт ујутру.
Можда као отићи на посао и вратити се са њега,
уморан. Само да нам је храбрости,
да поднесемо то губљење изговора, када
замуцнемо пред најтежим од свих питања.

II

На обали велике воде
човек увек среће смрт
или мисао о њој, или
нешто врло слично, ту
негде, уоколо. Хоризонт
који спаја живо и нежно,

мешкољење надируће воде,
у Месечевим ритмовима,
свеж, врло хладан ваздух
у зору, када се раздува
са пучине и натера руке
у џепове, таласи који
уситњавају камичке, трљајући
их са оним звуком који се
чује када човек, сам,
чека у празној соби, па онда
још су ту трске, искочиле из воде,
брбљиве, витке, нежне, као
скоро обавезна декорација,
натрулеле даске, остављене
ствари, стазе којима иду
увек исти, невидљиви људи,
све то, у бледилу, са неба,
које урања у воду да
постане дан и Сунце, и
покуља врева, и да човек
окрене леђа мору, језеру,
великој спорој реци и
пође на доручак, сав гладан.

ДРУГА МЕЂУЗОНА

Да победиш – то не можеш,
ни да се извучеш часно.
И сам знаш, ни да прекинеш
не можеш, није ти ласно.
А ни дато ти није, јер је
свет одлучио, напрасно,
да од тебе се скрије.

Ако си синоћ, раздраган,
међу људе се пруђио,
јутро је брзо свануло,
дан је брзо грануо,
мамурлук те савладао,
те миран, труо, тих,
и слаб к'о одојче тада,
живиш – ал' као у сну.
Онда – исто. И опет.
Понавља се прича, али
ти је ипак ниси чуо.
Узвик још, и то појак,
чуо си: и ни речи више.
Данућеш душом, то да,
када дође смирај сладак.

III

Када је најзад стигла та реч,
то је било на такав начин,
да су људи посумњали у њу.
Ни време, место, а ни она,
ништа није право, рекли су.
Јер свет је и даље текао,
бука са улица није јењавала
а стакла су се од даха маглила.
Није убедљива, рекли су. Мада
се нису смејали и кревељили,
подгуркујући се. Рекао сам им:
све што се десило налик је
газишту од поотпадалог лишћа,
натрулом јесењем тепиху, из којег,
ево, ниче шума. Безначајно, нежно и
високо ствара. Мишића пуно, и
уверено, полегло – тек одржава.
И када посрнемо, јер нам нога
зна да запне о какву гранчицу,
или поклекнемо, трапаво, на трен,
буди се тада нових сила плам,
невидљиви клокот, нестелесни раст.
У наталоженом скривена откритост
и сведеност. А то не откри нико,
док не мине слава света.

IV

Ниједан сат овде није изгубљен,
говорио сам, клипшући тешко
натоварен уз шумски путељак.
До малочас сам секао стабла и
брстио лишће, па онда метрио
дебла. Био сав у неразговетним
довикивањима, веселом задаху
зноја, набијеним рукама, ракији
утиснутој кроз грло, уз подоста
воде и у целофан умотани хлеб.
Ничега се нисам сећао и никога
нисам волео ни мрзео. Није било
безграничног промашаја нити
безвремене досаде. Ничега баш.
Пев сунца и лишћа, па онда
тишина, затим морфологија
гранчица, трава и стабала.
Један се бршљен овио око
дебла, мислим, букве, дебљи
од прста уплео се уоколо
и живео на рачун туђе снаге.
То је све што је тада
нешто значило. Баш све.

V

Осећам твоје скуте, о Узвишени,
у хладети која ми умива лице
у овај спорни, додијали дан.
Скоро ће вече и ноћ, свежина
да нам оплакне кожу и зној.
Труло, труло се осећам, мој
Боже, у стакленој кутији пуној
воде, не, заправо не воде,
већ сланог, топлог раствора
који ми куља на уста и нос,
и већ чујем Твој дах, једнак,
једноличан, раван, плете ме
и учаурава и кочи и уљуљкује.
У снове, Узвишени, тамо ме шаљи,
а не у свет који се нагарављен
и труо овако пруђио преда ме.

ТРЕЋА МЕЂУЗОНА

Постојање је страст и обавеза
према себи, небу, оном вечито
пустом месту свих свеза где
све започиње, у тихој величини.
У граду човек осећа потребе.
За редом, истином, страшћу, пун

наде. Вихоре заставе, трепте трубе.
Све се збива у глави или нигде.
Можда је у овом кревету, у голој
води, неко снио исту пропаст.
У Пловдиву, у кући Ламартиновој,
схватам да више чекања нема.
Сићушан сан постаје голем колац,
дуби рупчагу у глави. Био сам
циничан, сада само далек, витак.

VI

Све плови у сан, и плави
накупине кућа и људе,
који стоје на угловима
и нечујно разговарају.
Сивило које ме обузима
налик је само хладној
празној вечери када
њушка минулог дана отре
прозорска стакла уз
шкрипу, до костију јеку.
Смисла ће бити, и лепих
жена, цигара ушчуваних
за преломне дане, и довољно
опорог вина, свега ће
бити! Сан ће проврте ти
рупу у мој живот и

настаниће га светлуцањем,
дотоком ничега, свежином,
без бола, само без тога.
Који не могу да поднесем
када пропуштено, у чопору,
нахрупи на ово нежно кајање.

VII
Божији глас јавља се
у стварима простртим по
патосу. Симбол је
учитавајућа форма, у њему
свет доспева до краја, преврће се
у кревету и невољно ослушкује
музику ноћног програма
и прве аутобусе, чувајући топлину
чаршава само за себе. Али време
пролази. То сви знамо.
И хтели бисмо непознату вест, да
већ једном свему буде крај.

VIII
Прошло је доба среће, још пре нас,
а доба пада и бола минуло је,
некако, поред. Мирни смо, тихи и мрачни,
сићушни. На крају пута чека нас грч,
од бола дужи.

Јер многоструки смо. Јер као што
је изговорена реч опонашање оне
у души, тако и она у души опонашање
је оне у другоме. То је све што се
догодило. Надолазак стварности,
у растржућим налетима. Крик, нагло
прекинут. Јер сићушни смо. Јер,
у другоме смо сами, нежни, љубавни.

ЧЕТВРТА МЕЂУЗОНА

Ситан везак око мене,
а у мени невера: о
мени ли се ради!?
Промена, промена, још
би тако причао, ал'
порек'о јок. Нек'
сам нај нај, па ми
пусу дај. Ти си
моје задње биће,
иће и пиће, сиће немам
више ич, нек' сам
проклет и спржен до
милости Твоје
који ми даде ова уста да
халапљиво мрљаве бројим

залогаје, тавне, горке,
безразложне, Ти, бесповодни,
Твоја светлост ме је...
Сад ћу пропиштати
мајчино млеко како
никад нисам. Само да ме
чежња мине,
па да зглајзнем у
ништавило и порок.

IX

Што се боре мисли моје, и
зашто, када дошапнуте су
оне важне ствари, строфе,
заборављене па нађене,
у осами, свакако,
све смо, ил' ништа, пизде,
ил' људи. Нејасно нам је.
Ипак, нема краја. Љубав је
све. И ко не слуша олују,
зачуће повијач у младој
трави, шушањ брестовог
лишћа када се слеже у јесен,
беласање брезиних трбуха
у изгладнелој потрази за
сјајем који ће блеснути.
Неугашеним, заувек вечним.

AD INFINITUM

I

Чекали смо дуго испред врата, стрпљиви
и тихи, разгледали златне окивке и годове
на старом дрвету, изувијане тако да
нас је то подсећало на технопејзаже које
смо у елетрохербаријумима узгајали као
кинески ватромет. Сада нас је тај весели
хаос гутао, и када се нечије велико лице
помолило кроз одшкринута врата, лице са
огромним пљоснатим очима, дугог
носа и скоро без браде, нисмо се ни тргли,
нити смо се огласили. „Сачекајте још
мало“, рекло је лице тоном без поговора,
равним тоном нашег чекања. Никада тај глас
није био другачији: саопштавао нам је
пар увек истих речи, савршено једноличним
тоном, у који се није могло ући, који се
није могао тумачити, вечно истим тоном.

II

Зашто не рећи: нисмо ништа посебно,
одгурнути овамо, у страну,
скренути у ову криву страну.

Ако нас Божје муње и спрже, пепео
к'о пепео, никада га нема довољно.
Можда преостаје мистични осећај природе,
историјска туга, плач за новорођенима.
Не могу то да кажем, јер ни сам не
знам. Можда је тачно што се прича,
можда и није. Ни средина не одговара
нашој тамној ватри над валовима,
тако налик небу на коме мислимо да јесмо.
Сивило дана, сивило ноћи, нека нам неко
смирај дâ, један дуги летњи дан, или
плавичасту зимску ноћ, топлу чорбу,
засољену, зачињену, која онако врела и
слана, тако налик на плазму из које смо
измилели, ујутру спасава нездравих мисли
и мамурлука, од нама тако драгог претеривања
увече, уз пиће и лепе жене. Ипак смо
обични, испод покожице, устрептали.

III

Замишљамо, тако, да се природа поиграва са нама,
па се растужимо, над собом, над нама, драга моја
читатељко. Нема правде, ипак, осим за нас.
Све што нам се дешавало, нико не може објаснити,
никога није брига, није важно. Просејано брашно,
па шта? Зар ћемо због тога избивати, далеко од дома,
од деце, од свега што нећемо имати? Зар нећемо?

Зар је дотле дошло? Зар ноћ није тамна, хладна
ватра над пучином, зар у ноћ не улазимо као у цркву?
Кога је брига? Нејасан нам је сан, а стварности нема.
Зар је то избор? Између сна и јаве? Између
имати и немати? Зар је то све, браћо моја љубљена?

IV

Све је настало у ноћи, далеко пре јутра. Били су то
ледени сати, а да бисмо сада чак и помислили на њих,
прсти морају бити ледени. Очни капци снени, у ноздрвама
мирис дуванског пепела, дисање налик оном при
вођењу љубави, заправо, само издисање честица самоће.
Да, самоћа је голем зачин када све тек настаје,
јер ако је свет само један, његовим вапајима
не би требало придавати велику пажњу, а ако их има довољно,
досадни су, заправо. Можда из љубави и
није настао, створиле су га непотрошене ноћи,
сачуване за коначне љубавнике. Ледено је ове
ноћи, бринем и бдим, без сна који би увио свет и
ноћ и мене и плаву материцу, бринем за себе, и
бринем за тебе, саму у гадним сновима туђинаца,
јер дубока је ноћ и хладно као у цркви,
сићушни комадићи коже ће остајати на металним
обрубима, зној ће нас спајати са временом у
коме све постоји, јер је све постојало
одувек и никада ништа није нестало, ниједно
пиле, ниједан леопард, ниједан пријатељ,

сви су на окупу, непознати, мртви, нерођени,
усхићујуће живи, у мом уму, ван кога је само
ноћ у цркви, и ти, са којом ћу умрети, да не би
више било грча раздвајања, и додирнуће ме
тишина, сада када све тек настаје, у растржућим
дрхтајима, и знам да ћемо поново бити
заједно у неком бољем свету.

V

Јер све је око у оку и
усна на усни, до крви,
загрљај у топлоти кревета
нашег у ноћи када си
први пут остала без
ичега преда мном.
Тако настаје свет, и сви
остали светови, јер када
све настаје, нема самоће.
И још једном је нема,
када се све поравна, и
утоне у себе, поново.
У нашем почетку нема краја,
као што на крају
неће бити почетка. Животу
не треба то кружење, али
далеко је и он, као и ми
од њега. Јер, зар се заиста

живи на земљи? Не заувек
на земљи: само накратко
смо овде. Само накратко,
као цвет, тако се отварамо,
тако се упознајемо
на земљи.

VI

А земља је наша започела тихо, у кишама
које касно стижу. Врелина је прошла, ствари су зрачиле
само сјајем, нетелесним сијањем из рупа дубоких
као време, лица су већ нестајала, меснатих образа,
жбунастих обрва, подругљиво извијених
усана, крупних бадемастих очију, нашминканих
јагодица, а у носу, дугачком и уском, без хрскавице,
те увек, и на највећем мразу, руменим ушима
проденуто је било прстење, златно, где записано је
ником знано, где писана је судбина ове главе.
Јер ја сам само глава која плаче у пустињи.
Мислио сам да сам тело али сам само глава.
Ја сам глава која плаче у пустињи.

VII

На крају света стоји шерпа
а у шерпи сарма и Бодидарма.
А на почетку бејаше ноћ
када су чворци ашиковали.

Ништа, ништа се више није
десило, ново и узбуђујуће.
Ветар је дошао, па прошао,
дрвеће је пило на местима
где су људи пили.
Познавао сам премного дрвећа,
премного ветрова,
премного људи.
Шта је овај ветар?
Шта си, на крају, ти?
Ништа, ништа се није десило,
осим преко ноћи.
Појели смо софтвену нежност,
ослушнули чворке.
Па поново заспали.

VIII
И сањали незамисливи сан утиснут у
наша јутра: коначан сан о једном.
Кога именујемо богом или слично, али
никада правим именом: твојим именом.
Јер њиме је зашумило првобитно море у
коме никако да се окупамо, или
трошном бродицом провозамо, мало
весламо, па заћутимо и гледамо кришом.
Јер шта је тада било, сада се приповеда,
тавне су то приче, незналачне, к'о деца

замуцнемо, зацрвенимо, у земљу бисмо
да пропаднемо, али брзо, хитро шаку пуну
уморних прстића у пекмеза теглу
'вамо, сада, сада, брзо, сада!
Што сами не знамо, нећемо ни знати.
Тако доживљавамо раздобље среће.
Пусто море, пусте шуме, никога да
памти. Све се дешавало, само од себе,
срећна је наша одсутност била,
срећнија и од нас. То беше Аркадија.

IX

Замишљам тај свет: без банкина, далековода,
градова и људи; шуме храстове, највероватније,
до хоризонта су одувек просецане голетима и
речним токовима, кише лију на земљу голу,
ваздух пуцкета, на небу су далеке звезде.
Само животиње промичу, а и оне некако
смерно, тихо, неприметно. Све тече, све је
ватра, рекао би Учитељ. Ентелехија, епифанија,
како сада те речи ружно звуче, када им
време одузме облик. А ипак, драги моји
човекомрсци, ова прича није за вас, ви тек
много касније долазите. И одлазите, у пару
и дим, као и они које мрзите и не мрзите,
жалите и убијате, као и човекољупци,
које бих волео видети тада, када није било

никога кога би требало или морало волети.
Није земља за нас, људе, а када прођемо,
поново ће све бити као што је било, и биће
поново срећне, и свет ће бити поново гиздав и
јак, и поносан на себе. Осећам да сметамо,
људи моји, и да долази време велике одлуке,
ох, ал' не питајте „које", већ кренимо и
завршимо све послове своје.

X

У пометњи дневних и ноћних послова, који
уљуљкују нас у варљиве наде, и пусте сање,
да нам свет више дати може но што даје, и
да не знамо да смо привремени житељи тек,
да после нас неће доћи ништа помена вредно,
као што претходни о нама мишљаху, с правом.
Као да већ није било доба света када људи
ништа морали нису, већ да проматрају сјај, и
чекају да спусти се на њихове главе, погнуте
мирно. Да чекају а да оно услишено
буде, и да се могу кретати, као граничари
када упру поглед у дивље, незнане земље.
Као да већ живели нисмо у таквом сјају,
јер живљасмо посвуда. И бејасмо срећни, као
прасад, љутити као риба, истрајни као пуж,
тако, ил' онако, тек бејасмо велика деца,
у чамцу који њише се на реци,

а рибе саме ускачу у чамац,
скачу сребрне, црвене, свакојаке,
већ је, ево, чамац пун риба,
сунце сија, рибе се пресијавају,
ти чистиш три рибе, и још три,
ја чистим три рибе, и још три,
ти и ја печемо три рибе, и још три,
док опојни мирис рибе се шири,
ми приносимо рибу устима.
Васиона је заиста бескрајна.

XI
И заиста – и овце и козе и свиње и
волови – пробудише се! Само не и
човек! Он оста да рије и снује,
у ноћи дубокој као рупа у бајци.
Он се преврће, јечи, стење, као
да трошно руши се камење,
зноји се, потекне штошта још.
Ал' се не буди. Сања славан сан,
Да је поскок и птица, пијавица и
скочибуба, у камену лице,
и под кожом неугасли плам.
А о сновима тим, шта рећи!

XII

Немце у венце, ‘ајмо!
Смрт већ ходи гором,
лешеви већ ходе дољом.
Ма, зло и наопако!
Сићушни смо, гадни,
па нам треба ракије.
Мржња, мржња нас овија,
те хлеб у гроб сваки у
свој меће. Шминкамо се,
јер боли, боли у јесен,
кад живот је тек сен.
Хајде, мала, поскочи!
Јер смрт хода гором
овом, јер смрт хода
дољом овом, олисталом.

XIII

Почињемо са уверењем
да небо није празно.
Крваримо када се огребемо,
смејемо се лагани.
Нешто смо прећутали,
говор нам још значи.
Више и од речи.
Храбри смо на измаку
приче, гледамо се, гледамо.

Волимо мисли у сутон:
тада се умивамо, бријемо,
излазимо, о! и пијемо.
Нико нама не стаје на црту.
Слика је доста компликована,
иако замагљена, и у
покрету, чини се, сва:
једне ствари се ослањају
на друге, у изнутра
брекће мотор.
Тако ми замишљамо наше
животе, нимало случајно
као тракористи.
Не волимо једноставна питања,
одговоре и потомци морају
да упамте. Увек нешто
мора да преостане,
између губљења овде и
губљења тамо, онај орах
на који смо се пентрали,
беле коже и нежних руку,
задихани, док ветрић пири.
Небеса нек' су светла,
можда, као успомене.
Ипак смо ми, по Бодлеру,
изнад мора, албатроси.

БАЛКАНСКА ПРИЧА

I

Чаробни сан: Балкан, а на њему кров.
Озвучени, када стеје капљу, Балкан
замагљених прозора. На путу ка северу,
за икаквим одређеним јутром. Бежећи
од југа, од потребе у крви, пречe од сна.
Живели смо у великој црвеној мајци:
зато су нам дани одбројани. Нисмо
знали своја имена; тамо где бесмо,
није их било, па остасмо у тишини.
Балканским нам се, касније, причини
то име: већ тада смо знали да смо лепи,
сами, успавани. Слепа нам судба,
сви нам криви. Са туђим грехом –
слутили смо – лакше се живи.

II

Не говори пред другима име своје.
Нити туђе, ни имена ствари, или сила.
Ћутање је боље, а исто траје.
Ко може да говори, може и да ћути.
Вештачко цвеће је трајније,
стаклено око, бо'ме, сјајније.

Вишњевача може, боље но слутиш,
да замени виски с ледом, а Ниш
Врање, баш као и Шабац Ваљево.
Прави зуб никада не бива као
златни, баш како што у овим
пасјим временима к' о јаја сличе
слобода и ропство, а то нас буни,
као што су исто Алексинац и Лесковац,
па онда још Мионица и Осечина.
Коначно, на циљ свако стиже.
А баш то не зна да утуви,
док каква год власт била чак и
вештачком руком се може дуго, јако
дуго да држи. Теоријски – већ данас,
практично – колико сутра све ће
у грешном човеку бити заменљиво.
Овде се чврсто држе своје лажи
узвишенији од оних који напуштају
своју истину. Чести одласци
у кућу познатог човека, па био он
отац нације или, гле, нобеловац,
не морају донети мудрост. Пас се
дубоко замислио а мисле да спава.
Саветовали су корњачу да се чува
непријатеља а она већ лежи у заседи.
Ко се завлачи до дна, често на крају
изгуби прсте. Данашње непрочитане

новине, када се њима згњечи бубашваба,
бацају се заједно с њом. Ко није
јео, није се разболео. Ко није пио,
није ни био жедан. Ко се држи
светог штапа, к'о што се Бретон
при'ватио оног са фалусом црнчуге,
никада се не може изгубити. Звезда
сија, хладноћа је доле, а светлост
високо. Људи су прошли, сенке
су нестале, заробљеници су слободни.
Нико нас више неће разликовати од
других, а ми ћемо се радовати.

III

Сада смо сами, коначно сами, и
добро нам је. Све се срушило, и
дрвеће пустило корење, растући
из земље. Ходамо према северњачи,
ноћни успон је стрм, а планине
дижу главу. Али развејале су се магле
које су нас пратиле у равници, а мој
народ се на овим обронцима проредио.
Не виђамо се баш често! Још једно
зрело лето ће проћи, дочекиваћемо
плавичасте кише на висовима, у
јесен, у сенковитом завичају, који
све до скора нисмо ни слутили.

А био је ту, скривен да га не нађемо,
да га прерано не нађемо, да га не
разбијемо к'о звечку, да прерано
не заплачемо и почупамо косе.
Јер равнодушност овде убија,
баш као и све остало.

IV

Овде су људи тешки, али их волим и бежим
од њих. У Нишу ћу дочекати прве кише, оне
ће га спрати и препустити анђелима, сјајним,
страшним анђелима на смех и поругу.
Неколико насумице разбацаних погледа
по 98-ој умирили су ме: све ствари следе
свој ток. На исток и запад, на север и југ
дунуо је ветар. Руже процвале а дињa
пукла. И ништа ме више не задржа овде,
осим усана наших жена, слатких од
полена у спорим летњим ноћима.

V

Једна победа а три пораза:
па зар је то та сразмера
коју морам да подносим и
чак на прозор да излазим?

Не мисли, велим тако себи,
да те се неће дочепати
па било то вече или подне
када је светлост посвуда.

Наоружан стрпљењем, да,
та ми је добра! Али морао
бих знати, да почиње тек,
све то клање тек почиње.

Нек' је на знање, мудрости,
да окрутне свићу зоре. И
нећу, и не могу то скрити,
још ће гадног белаја бити.

VI
Глад се спустила
на свачији живот.
У мојој земљи, међу мојим
народом, глад се сручила,
уместо даха се утрпала,
у старачку кост се преметнула,
када све што имамо измиче
а материја се раствара, та
утеха ништавила, коју
ниједан странац не разуме,
баш као што ни мој народ

не разуме његову утеху;
али, ње у ствари нема, и
његова воља побеђује,
а да нам није ни речена.
Мој народ је гладан.
Једна ракија и један ратлук
ошећере душу. Млада брада
устресе се и мајмунче
дахће уз плот. Љубав.
Дође му као утеха у ноћи
али ту је већ дан
и светлост банула на главе.
Коју призвасмо, из
некаквих дубина, ал'
сенилно, мрмљајућ о моћи,
сексуалној снази, као да се
она пуши у месу, у
присутности, у сперми.
Глава нам је увек гладна,
не нахрани је никад нико.

VII

Путовао сам кроз ову земљу, к'о
какав нестрпљиви кобац, желећи
да стигнем. А требало је, у ствари,
да путујем с њом, усред ткања
које тек тело чини, гонећи

брегове све даље, до смирају ока.
И путовао сам, а са мном и
други људи, дисали и гледали,
јели и пили, и облачили се, попут
мене, неопојанијег од свих.
Шуми шумо, теци реко, плачи
горо, ми смо, брате мој, шупљине.
Још је најбоље путовати, много
путовати, као да тражимо нешто.
А човек љуби, и жали, и жели,
и мрзи. Мислиш, зар човек? Јок,
земља мрзи, брдо и месец над
њом. Ова земља. Друго брдо
пева, треће кука. Зато и путујем.
Протиче кроз мене мржња,
док сам ту и ту, а, стигнем ли
на друго место, друкчији ћу
бити. Можда бољи, можда гори,
кажем ти, човек је једно
проваљено буре и аков. Ха,
земља је та што је насељена
више чудима него људима.
А свака моја реч је била лаж,
све што имам је била лаж, а
испред су се кретала поља
и брегови, и све је имало очи.

VIII

Тамна је ноћ, која спустила се
на Суву планину и подигла је
и пренела, и ставила насред града
и сада људи овог града, сви бледи
и дрхтећ телом гледају планину
између МекДоналдса и Амбасадора,
чије је средиште насред трга а
обронци далеко упоље, и гледају
и чудом се чуде, док планина
стоји, не миче се, чека, ћути,
можда не баш као жив човек
али као разумно биће да је,
које чека, беспоговорно,
стрпљиво, сулудо, као да ће нас
чекањем спасти, како то само
планина уме, чекањем самим.
Чекањем својим дугим.

IX

Планине, у њима се човек осећа слободно!
Брехт има песму у којој каже да су
за нама искушења планина а пред нама
искушења равница. Можда. Брђани су
увек силазили са гора, а равничари
малодушно рађали децу. Па јово
наново. Пре би требало променити

географију, што сам и покушао,
али ме нико није узео озбиљно.
Поразбацати коју нову планину,
извести равнице на море, а великим
језерима испресецати масиве. Још речних
токова и што више пошироких делти које
се уливају у мирне затоне. И посвуда,
пуно, пуно воде. Јер живот ти је
к'о планине Проклетије, популарна
песмица каже, али са сетним арапским
напевом, па је чујемо на пола ува,
уз цилик виолине и „чаше ломим",
и знамо да без расонице и топле
супице нећемо дан пробавити, па
ипак никако да себи метнемо чеп у
дупе. Ма све сам свилен конац.

X

Не, ипак ћемо остати довека овде,
сахрањујући своје мртве, и убијене.
Сан са којим ће нас помешати даће нам
нову снагу, али нам треба оклоп
од нежности и пиштољ од слабости.
Онако како арчимо хартију на трице
и кучине, на границама нас сачекају.
Одозго брђани, онако кошчати и суви,
одоздо равничари, самци и бездетни.

Па куда сада, мајчини синови, дични,
са сном у очима, алави, на паре,
жене и на славу, и на чашу ракије
мученице, куда на овој средокрећи?
Сувише млади да будемо смирени, сувише
стари да будемо мудри. Узрели, али
дрчни, још витки, са злаћаним косама
али вече је већ ту, и неки неживи сватови
чудни свима, најпре себи. Али зато брзо
дојадимо, и загребеш ли, намерниче, ради
радозналости само мало испод покожице,
видећеш – обични смо, уздрхтали, сами у
лажном сну, а тако рањиви на јави!

XI

Ухватио ме недодрж, к'о и сваког после
четири банке. Ишао бих одавде,
али не знам како. Хтео бих „остајте
овде", али не знам где. Нигде ми
место није, па ни међ' твоје скуте,
велика црвена мајко. Следим твоје
кретње, опонашам ти речи, пошалице,
дишем као ти, лице ми се бора као
набори на драперији у коју си се
умотала на свим оним нагарављеним
зидовима и куполама, у полутами међу
воштаницама, док те гледам ходаш

преко речима и петама углачаног камења
будванског трга са песницима где сам те
угледао и (нападно, можда, али мислио
сам, тада, незрело, да је живот
поприште страсти а не шарма) ословио,
и онда си се насмејала и пружила
себе као руке да ми пружаш. Беше то
јединствено вече у мом животу.

XII

Јединствено, као и било које,
балканско вече, у Нишу и у Београду,
у оба града у исти мах, у једном
абдомен ми је, у другом срце,
између свега – брегови, брегови!
А на југу још – планине, плавих
шума, а на северу још – море,
које ће тек да се врати.
Као да нема других страна света,
ни доле ни горе. Као да небеса
нису ниска као земља, а
планина на истој висини као
мочвара. Као да оркан никада
не траје цело јутро, нити пљусак
цео дан. Као да жену коју си волео
нећеш намрзнути за седам година,
као да нећеш без чуђења

разговарати са старим непријатељима.
А о томе овде сви знају, па и не
признавали све, што причам.

XIII
А оно што причам, хтео бих као пророк Амос,
да су ме звери научиле. Али и најпаметније
људе, и најтужније догађаје, треба схватити
као бајку. Али ни у сну: крваву! Пре:
написао је, затворио се у пећину –
жестоки арсеније цртач – и казао
да је кошава одувала земљу и
небо и све људе. И да дрвеће
стоји неповијено пијући на
местима где су људи пили.

Уморили смо се овде, живећи.
За прошлим животом вајкамо,
не за оним што неће доћи,
никада. Одрасли смо овде,
добили и погубили имена
и расплинули сећања зарад оно
мало ничега, што случиће се
у будући неки варави сат.
Као да су то сузе на киши,
равнодушној, киши покајници,
док кваси погнуте главе.

У овој земљи, где су главе
погнуте, празно је и ветровито.
Овде људи на улицама говоре
сами са собом. Мушкарци су
усамљени и седе у празним
собама. Жене су лепе.
Деца имају мирне погледе
утопљеника. Између коже и
коже постоји само светлост.
Ишчезавамо у дивним причама,
које сами себи причамо,
поново гиздави и јаки.

Тако смо лепи.
Тако смо сами.

ЛИТАНИЈЕ
(2008)

ЛИТАНИЈА 1

Спирала доброг расположења.
Бесмислено је све.
Значи, све је шала и комика.
Свега ће бити, јер свега је и било.
Када за то дође време.
Треба чекати, додуше без надања,
али уз наук: ходај по шуми, ходај.
Све је већ унапред изгубљено.
Оно што се добије дар је богова.
Значи и више него што
човек треба да се нада.
Очувати ведрину, младост тела и духа,
здравље, и све то спиралом
доброг расположења.
Ако је и очајничка, ведрина је узвишена.
Ведар човек осваја свет
и поражава непријатеље.
Побеђује себе, знајући да је сам
највећи свој непријатељ.
Све иде својим током. Посејано семе
ће израсти или неће израсти. Не
треба се мешати. Самоћа је ништа,

спирала доброг расположења све побеђује.

Усамљеност је темељ лукавости.

Буди лукав, витак, врло вешт,

и у опраштању и у одласку.

Паметан човек је онај хладне главе.

Не губи зато главу. Твој је живот.

ЛИТАНИЈА 2

Нема Бога. И пут до светла води кроз таму.
Кроз њу баш свако мора да прође.
Усамљен си на том путу. Телефон више неће зазвонити,
и никакав глас више нећеш чути.
У мраку си. Без ичега. Без пријатеља и деце.
Љубави. Новца и смисла. Нема бога до бога таме.
Нема светла и нема снова.
А и тај сан када дође на очи,
само је чекање нечега што неће доћи.
Јер више ништа неће доћи.
Буди смирен као бог таме и чекај
оно што ће једино доћи и смирити све.
Свако је сам на путу смирења. Не чује се више
никакав глас, не види се никакво светло.
Несаница. Само је сан без снова гори.
Нема бога и мртав је. У мраку си
без ичега. На свом путовању накрај ноћи.

* * *

Дошли смо путем из Трикале и скренули улево од Каламбаке,
онда десно на раскршћу испред понора и оставили кола на проширењу.
Нисмо се лако спустили до подножја, још мукотрпније смо се пели

уз стену до манастира.
А тамо је чекала тишина коју сам тада, сигуран сам, прерано чуо.
И ветар, и један поглед у тврду стену,
са трошног прозора.
Насмејали смо се. Помало смо се прибојавали
иструлелих подних дасака,
али поглед на тај трахит, на црни камен умирио нас је.

Још увек патим за цигаретом, за Житаном,
у углу дворишта, на клупици.
Испод платана. Једног јединог.
То би био грех. Издржи, човече! Још овај пут,
а онда ће све бити много, много боље.

ЛИТАНИЈА 3

Овде више не можеш да останеш.
Овде више ничега нема за тебе.
Досада и беда. Страх. Одавде мораш
да одеш. Празно је овде и досадно.
Овде више нема ничега за тебе.
Нема пријатеља ни новца. Ни жена.
Овде више нема живих. Само оних
има који још нису помрли. Умрећеш
и ти, ако одмах не одеш одавде.
Мораш да одеш. То је једини
савет који ти дајем.
Који ти не треба, јер сам знаш:
овде не можеш да останеш.
Одавде мораш да одеш. Сам и без ичега.
Али – да одеш! Јер ћеш овде
да умреш. Ако останеш.
Одавде мораш да одеш. Одмах.
Овде више не можеш да останеш.

* * *

Прошли пут сам купио читаву врећицу брикета, и трајала је
целе године. Мириси су се разлегали, душу ми смиривали.

Моја колекција тамјана нараста, она је упућена
страху. Проћи ће и мој живот, сада то знам.
Добио сам многа обећања, и ви сте добили многа обећања.
Нисмо срећнији, ни паметнији. Хладно је за ово доба године.
Убице и потказивачи су подигли главе, њихове очи у мраку сјаје.
Човек би да их са себе стресе.

Нисам ни слутио да ће све бити оволико компликовано.
Мислио сам на ветар који разноси бронзано лишће по зараслим стазама.
Та лепота ми измиче. Не знам где ћу ни куда ћу.
Као псећа сенка ме прати то бучање које допире споља,
као лавеж су сати. Ишчекујем далеко писмо, ближи ми се
педесета, време је да се крене.

ЛИТАНИЈА 4

Тишина је около и у тишину ћеш се претворити.
Нико ти није потребан, не дозволи да ти ико буде потребан.
Људи су немилосрдни и издаће те, тек да знаш.
Људи су сурови
и превариће те, из хира тек. Они ти нису потребни.
Претворићеш се у тишину, и телефон неће звонити,
и мир ће бити у теби и посвуда око тебе.
Неће бити лако, знај.
Треба да издржиш, када губљење узме маха.
Треба да поднесеш то приближавање онога
чему само ти можеш да даш лице. Тада се сети
да ће те сви издати или су то већ урадили,
да заправо ништа не добијаш,
већ само мало раније губиш.
Јер нико ти није потребан, тишина ће бити
унаоколо, смејаћеш се, сећајући се
болова које си имао.
Не дозволи икоме да ти буде потребан,
издаће те и превариће те.
У тишину ћеш се претворити, и срећан нећеш
да будеш. Ни несрећан. Тек помало ведар.
Мир ће бити посвуда. Треба да

издржиш. Нешто ће већ доћи, нека утеха.
На крају, утеха тишине.

* * *

Поново сам читао Сенекина писма
и одједном нисам схватао зашто сам заборавио
ту Матичину књигу. Нисам Сенека,
а ни Луције да ме неко саветује, властито
писмо јесам, упућено у ништа, у свет
који ће живети после мене, у коме више нећу
дисати. Неко сам ко одлази.

Хладно је за ово доба године.
Лето ћу провести на топлом мору,
читајући жуте књиге. Поново ће стићи јесен.
Нећу бити срећнији, то не! Пажљиво ћу
пробрати књиге које носим на песак
покрај грчког мора, песак слан и сув.
Тамо могу прочитати Сенеку,
и на тераси собе, уз Папастратос и домаће
вино, коначно схватити Писма
пријатељу. Да. Тако је.

ЛИТАНИЈА 5

Ој, старост и самоћа те муче, сада више него
када буду ту. Сада се само смеју и говоре ти
да си ништа и да неће бити ничега више. Ој, како је
тешко поднети то губљење, када можеш да видиш
и напред и назад. Знам, касније биће лакше.
Јер ниједна киша не траје до подне, нити олуја васцели дан.
Свет који нас мучи зна да се смири, баш када је најтеже.
Тако би ти сада требало неко смирење, да поднесеш
то губљење, када те преплављују сећања и наде,
јер биће времена, за тебе, као и за мене,
биће времена, али не сада. Јер сада су непријатељи ту,
дишу за вратом, борају лице и чекају.
Четири непријатеља.
Старост и самоћа. Још више: наде и сећања.

* * *

Смрдљиви старац је размотао марамицу.
Шта смо очекивали, па, не знам.
Лепоту неку, накит блистави, похабане новчанице,
сјај неки, ван обзорја нашег света?
Неко ће морати да окаје сву ту крв.
Хладно је за ово доба године.

Превише је, дабоме, људи око нас. И све нас је мање.
Демографија је судбина, кажу они мудрији, али знамо
да више никада нећемо бити тако млади, да сањамо слатку ружу.
Хладно је за ово доба године, једва да земља штрчи.
Видео сам анђела, није прозборио ништа,
сијао је, горео је, очи су му биле страшне.
Хладно је за ово доба године и волим да посматрам
снег са оне стране прозора, час овакав, па онакав.
Неки глас ми тад шапне у срцу и знам
све о теби и мени, баш све о теби и мени.

ЛИТАНИЈА 8

Никада ништа не почиње, никада
се ништа не завршава.
Између само је бол.
О човече, чудан је живот.
Чудан је свет.
Нејасан је.
Ништа што је почело није се завршило
и ништа што се није завршило није
отпочело.
Треба да издржиш, човече, само то.
Мада је тешко, добро знам.
Ипак, све је тако чудно
и има чудан ритам.
Почетак, завршетак, па онда почетак
после кога опет можда следи завршетак.
Није ти дато да све схватиш,
човече. Или ти је дато тако мало,
на длан једне руке би стало,
и лаким, топлим дахом одувано.
Ништа, ништа није почело, никакав
завршетак није уследио.

Издржи, човече, ту бол.
Чудан је, нејасан свет.

* * *

Падао је снег, скоро непокретно,
А следећег дана је сијало сунце.
У пролеће пљушти, а лети одлазимо
у Грчку, страдом кроз Македонију.
Боже, каква је то лепота, док гледамо
низ пусти дрворед туја, док седимо
на манастирској клупици, када се присетимо
дима цигаре, дима који тако, тако годи,
а не пожелимо, ту у тишини, ништа више.

Ситну књигу од жалости пишемо, хтели би бити
сами у свету том. На врху тог попадалог камења,
у маленој башти од цвећа је крст.
Једини који још можемо поднети.

ЛИТАНИЈА 9

Ој, старост ми чучи за вратом, и самоћа чека
пред вратима, као мачка.
Лева рука ми се искренула на леђима.
Огледало ми је сломљено.
Смрт ме је претворила у горчину.
Моје време је прошло.
Не, није прошло још, али је тако тешко да поднесем
губитак од свега већи, губитак наде.

Гомила је губитак наде. Људи су ту само да мало сметају.
Старост је губитак наде, и гомила је губитак наде, па био
у самоћи по цели дан. То није важно.
Губитак је само важан, а он долази на крају,
када више ништа не можеш, ни да се помолиш,
увек долази на самом крају,
ни да завапиш, ни да прокунеш.
Увек долази на крају.
Губитак и промашај увек долазе на крају,
када нема наде. Усред горчине.
На свачијим уснама.

* * *

Вратићу се у манастир Свете Тројице, бар још
једном до краја живота. И бар још једном прочитаћу
Вечни људски дом Клифорда Сајмака. Можда ће то
бити нови превод, можда ћу и саградити Идеалну кућу
баш у Грчкој, замак у који ћу се склонити
на време. Сваком дође смртна ура.
Српска лепота. Накривио шајкачу, уз цилик, па шта!
Сада више ништа не желим и зато сам смирен.
Одређи ћу се свега таман на време,
пре но прорекнем крај.

ЛИТАНИЈА 10

Као крокодил преживео си
велике промене нетакнут, човече.
Видео многа помрачења јасно као по дану,
човече. Још увек стрпљиво
чекаш, човече, који си преко света
али припијен уз ово овде.
Овде више нема живих,
само оних који још нису умрли,
и човек који стрпљиво чека,
мудро чека, велику промену
када ћемо бити слободни, да
будемо шта желимо, далеки човече.
И ја желим само да будем човек,
далеки човек преко света,
и са својом женом да гледам небо
и далеку земљу, тамо преко света.

ЛИТАНИЈА 11

Одлазиш, одвајаш се.
Траг не остављаш више, сећања
више нису твоја, језик си заборавио.
Ни да гледаш више не можеш, досадно је.
Већ знаш све шта ти је у глави.
Ничега више нема, и никога више нема.
Хладиш се, кочиш се.
Лице ти се замрзава, тупо око себе
посматраш. Ничега више нема.
Одвајаш се и чезнеш.
Не знаш за чиме, јер чежња је пука
забава када ничега више нема.
Никога више нема. Лице ти се смрзава.

* * *

На пусто острво крећем сада,
да спавам тамо и да сањам.
Овде сам упознао кораке и потрошио сва лица,
ни имена ни броја им не знам.
Доста је било! Треба поћи. Ближи се педесета.
Пешчана плажа ће бити овдашњи континент,
нека стена у дохвату ока ко планина Проклетија,

и дан ће бити дуг а тек ноћ…
Такво небо сам видео у клисури, такво небо
над последњим данима, и оним првим,
што походише ме, и објавише се, све играјући тамо
и овамо, тај танго на углачаном песку.

ЛИТАНИЈА 12

Ниси више овде, ма шта рекао.
На прагу си, већ си закорачио
и нећеш повући ногу. Неко светло ти већ
блиста, зеницама прија. Неким другим језиком
већ говориш. Друга сунца неће овако сијати,
ледено је са њима. Негде већ спремају
вино у рано јутро, бистро море и доручак под
маслинама, а џип је у сенци. Овде је све
прашњаво и некако тужно. Остајте ми овде.

Онакве тишине, онакви ветрови!
Не мислите ваљда то да упоређујете?

* * *

Срећа је надошла, у тишини пред угаслим телевизором.
Неко из суседног стана је певао,
чуо се прасак ауспуха.
Затим опет мир, нетакнут, спокојан,
као вече пред сутрашњи дан на тркама.
Страха је нестало ако га је икада било,
ако није било тек кашљуцање прехлађеног неба.
По споредним путевима Србије пролазим,

ближи се педесета, а тада ваља кренути на пут.
Долином Калне, кроз сва она чудеса.
Избити на магистрални ка Пироту,
а онда ка Старој, до оних викендица чудних
између стена и воде.
Посматрај, сине, само посматрај!
По споредним путевима, по зараслим стазама, крећи се!
Крећи се! Јер срећа је надошла, ваља кренути.

* * *

Мируј срце, одлазак нам следи! Мукло брекћући,
Тојота се пењала на златне, бакарне
И зелене падине Јелашнице,
кроз шумарке које данас није видело ниједно око
кретали смо се.
Лепо нам је било. Све је чекало.
Замишљао сам земљу без људи.
Замишљао сам онај шумарак десно од пута,
са светлином сунца на лишћу,
без мене.
Прошли смо поред њега, па наниже, кроз пропланке.
Шуме, у брдима, или оне које окружују језеро.
Стабла поред воде,
зароњена у воду, шуме на падинама
тешко проходних кланаца.
Шуме кроз које се пролази. Мислите о томе.

ЛИТАНИЈА 15

Човек и добро да живи, умире.
И други се рађа.
Наше је само за живота;
ускоро ћеш бити само прх,
само сен и само празна реч.
Ово није стил, твој живот је другде.
Одлазиш у земљу без карата.
Само две ватре у човеку пламте,
а оне су нада и одлазак.
Демографија је судбина, наша деца
су мотористика њена.
Ово није ни место ни време,
твој живот је негде другде.
Само сен и празна реч,
да би народ победио, политика
мора да изгуби, рекао је Шварценегер.
Страшна, страшна птица, живушћа некада
у Немачкој, изумрла је пре нас,
људи моји!. А твој живот је негде другде.
А човек умире, и добро да живи.

* * *

Са праском, као гавранов крик у дубини,
уз штроптави прхут снега,
пала је грана. Слеђени мост преко слеђене реке.
Знам да ћу отићи, и да ће људи остати,
а да ће и они отићи.
Знам да ове шуме више нећу видети, осим, осим
можда у пролеће.
Знам да су ово били срећни дани.
Знам да су ово били дани
смеха и снега. Море од камена, брод од папира,
једро од оловке,
остало ми је све то недоступно, јер вратио сам се,
јер вратили смо се.
Сазнали смо лепе тајне на путовањима,
били у собама у којима више
нећемо бити. Полагано ћемо заборављати,
јер заборав је исто што и
опроштај. Јер се грана сломила од набреклог снега,
од тог прохладног
ништа и пала, уз музику шуме, тако чисто,
тако прецизно, тако ведро,
да смо осетили налет хормона, чист ударац либида.
Ни човек ни жена, не могу да погледају на
новорођенче, а да им
не буде драго. Погледај ме, одазови се.
Сада знам да ћу отићи, и да ће људи отићи.

ЛИТАНИЈА 16

Писао је о животу које се ових година с људима губи у недоглед.
И острва, острва! На којима се човек осећа слободно.
Срећна острва на којима чили још неумрлих диносауруса рика метална,
иако поносан власник био сам, оног Тојотосауруса.
Мируј срце, одлазак тек следи!
Ка пешчаним плажама подно сеновитих
шума, ка стазама од светла подневног које неумољиво води чаши
доброг густог вина
и вечерње цигаре. И сновима, не треба заборавити, оним
божанственим сновима о слави,
сјају и вечности, о којима се некад приповедало,
удвоје плакало, утроје
шапутало.
Мируј срце, одлазак тек следи! На острва, на острва!

* * *

Нико није несрећан док гледа Сатурн.
Усамљени су храбри, усамљени су срећни.
Видећемо слике разне,
али никада нећемо знати о чему то говоре.
А о чему би, увек о истом,
сине мајчин, јер знаш само

раздрагану гомилу, где у главу удара!
Прођосмо кроз гору јаворову, можда друга беше,
не знамо, нађосмо девојке, не знамо чије су,
стадосмо на ногу, не знамо на коју,
наста вриска, не знамо одакле.
Молите се да Господ наш
опрости грехе нашим вођама,
јер велики бездушници то беху.
Наше беше, наше је прошло.
Тамо где се у полумраку градова
сиромашна племена клањају
својим бучним боговима.

ЛИТАНИЈА 17

Господе, колико људи! Ма утркују се ко ће пре!
Негде је све изгубљено, иако човек не може
а да се не осмехне
када угледа новорођенче. Али ваљда женама ни
мушкарчев уд није
занемарљив!
Колико људи! Потражиш своје име а већ је ту
маса унесрећених,
умрлих, најављених,
насмејаних, непознатих. И сви са твојим именом.
Као планета ванземаљаца са Дискаверија,
па сада мораш да смишљаш
везе међу њима, пардон, вама,
да чупајући косе прежвакаваш
све те упоредне животе. Колико људи! Колико звезда!
Кроз црну рупу да закорачимо, у тунелу мрачном!
Отвори нам се
тако, о људи, црна рупа у тунелу мрачном, и
нема нас, нема више.

Бежим са овог места, превише је људи,
гужва и бука њина начисто ме слуди,
себи не могу доћи – јер – колико људи!

* * *

На низбрдици, тамо стоје људи за један дан,
на низбрдици.
Људи за један дан! Они тамо стоје. Снег пада, киша пада,
и дува леден ветар. Таласи ударају
о камене плаже нашег малог
острва. Инсталирали смо соларне колекторе,
али је сунце некако
шкрто.
О, какав само ветар дува! Лети одлазимо у Грчку,
зимујемо на трговима балканских градова.
Живимо нека своја времена,
дубоко дишемо.
Точкови разгрћу гомилице јесењег лишћа,
а тада знамо да се завршава један дан,
и један уздах нам се отима.
Путовања, путовања! Да се живи, да се сања.
А они тамо стоје. Непомично, сулудо,
као да су стубови сами,
као да ће све да спасу, у сумњама, слабостима.
Све ће нас помести велики талас.

ЛИТАНИЈА 18

Знамо и превише једни о другима.
Није то добро.
Нека тајна мора да постоји.
Нисмо на располагању, нисмо за читање,
баш увек, баш за сваког, зар не?
Нека тајна је увек добра.
Наклоним се, наклониш се, речи нам више
нису шупље, јер ко зна – када ћу поново
да ти видим очи? То је добро.
Знамо и превише. Није то добро.
То узбуђење, тај метеж, та бука,
када наиђу безбројни људи,
који долазе да ти сметају,
затећи ће те како спаваш.
Послушај ме, послушај мој савет.
Свет је као осушено дрво.
Наклони се, наклонићу ти се.
Отићи ћу да не сметам.

* * *

Неће нас нико пробудити
из дубока сна. Као да смо ружни, багави пси.

Држава ни да се осврне, она гази по лешевима.
На прозорима нема ролетни, камиони прекопута
кипују црвенкасту земљу, не, заправо, ломљену циглу
и црепове. Нисмо ни срећнији ни паметнији,
откада живимо под беличастим небесима.
Порезници и министри – али не видимо људе.
Нико неће помоћи, нико нас неће пробудити.
Нисам сигуран, али као да нам и жене окрећу леђа.
Огледало нам је сломљено. Горчина нам је испунила срце.
Нико и ништа у Нишу и Београду. Наше време је прошло.

ЛИТАНИЈА 19

Данас је много људи на овој земљи.
Када прелиставамо књиге или негде путујемо,
видимо колико је земља лепа.
Када је гледамо одозго, као птице,
видимо колико је земља лепа.
Оне облаке над планином и одсјаје вечерњег сунца
на врховима гледали би дуго, јако дуго.
А онај шумарак са лишћем у бојама јесени,
мами нас, да одахнемо од пута.
Захвални смо због свега,
јер видимо колико је земља лепа.
Када је гледамо са пута који нас
некуда води, видимо лепу земљу.
Захвални смо због тога.

ЛИТАНИЈА 20

Још корак или два, још година или две.
На столу је чаша вина, а бука са улице је страшна.
Увече засветлуца град, иза толико звездица брда
леже мрачна и тиха. Она имају очи.
Још годину или две, лежаћу на њима
и ћутати. Јер за мене је замаћи у брда и
ћутати. Бука са улице је грозна, никако не престаје.
Раскидано царство, од превише халабуке.
Краљевство углачаних страхова. Ларма са улице не
јењава, она слави, она слави.
Још степеник, још један корак. Или два, можда.
Јер за мене је зећи у шуме и гледати. Царство
углачаних страхова испред нас светлуца.
Још година или две.
Брда имају очи. Она леже тиха, на њима се ћути.
И гледа велики свет са врха. Она имају очи.

* * *

Видео сам свет другачији од овог:
тих, далек и усамљен.
Возио сам преко Плоча у тишини, да избегем
Просек и тунеле

у којима се обрушава вода и ситно камење.
Пут је водио кроз шумарке, висоравни,
удолине и превоје.
Па около брдашца и низ косине.
Час је пут ишао уз брег, час низ брег,
па кроз праву шуму.
У шумарку су певале птице, сунце је љуљало светле
колутове, дрвета била огромна;
у шумарку је било дивно, најдивније.
Камење се смењивало са пољима,
пронађе се и покоја Рамонда сербика.
Жалфија, врес, врисак и тамјаника,
лако се, наравно, уберу. Камене колонаде,
пусто млеко јутра,
ка зараслим стазама поглед чезне, не умири га више
нико. Мало људи, много вредности,
написано је у анархистичком кувару
за посне дане.
Жао ми је, жао ми је, туђински радио свира
класичну музику на обали сивог, хладног мора,
ја сам нови човек, жена и ја слушамо целе ноћи,
ја сам нови човек,
одазови ми се, кодексу вечни, одазови
ми се!

ЛИТАНИЈА 21

Као они који су изван света,
као они који плачу над нама,
као они који имају вечни живот,
а брижни су, и у срцу тугују.

Нека нас покрене оно што од
себе само наговештај даје,
нека нас умири само оно што
далеко је, чудно је, ван века.

Нека нас далеки сан однесе на пут,
биографија нам празна, пијанка грозна,
ништа нас више не задржа овде, отићи
некуд далеко, далеко, мора се, људи!

НАПОМЕНА АУТОРА

Песме у овом избору претрпеле су извесне измене у односу на њихове првобитне верзије објављене у појединачним књигама. Измене су претежно лексичког или пуког коректурног карактера, иако у неколико песама из првог круга књига („Лик и позадина“, „Квантна механика“, „Cyberpunk“) оне задиру у ткиво песме. У потоњим круговима измене су минималне. Аутор не дели уверења о недодирљивости како текста тако и поетске аутентичности иза текста.

Из сличних разлога, збирке од којих је сачињен избор су обједињене у четири круга, први већ поменути, други који обухвата збирке „Претходна књига“ и „Terra incognita“, трећи који садржи три од четири поеме из књиге „Четири доба“ и четврти који садржи понешто скраћену збирку „Литаније“. Аутор не скрива да је овакво груписање збирки наметнуто самом суштином концепта „изабране песме“, дакле, неком врстом ретроспективне самоактуелизације.

Аутор осећа потребу и за неким појашњењима везаним за појмове и локације у појединим песмама. Тако, у поеми „Виник“ поменути топоним је брдо покрај Ниша, прилично запуштени виноградарски крај, за кога је везан већи број локалних и урбаних легенди и историјских околности, од винске радиности до закопаног турског злата. У неколико песама из „Литанија“ те топониме замењују предели и појмовници Сићева, Просека и Плоча, помало заборављени и скрајнути предели који се надовезују за Ниш у смеру истока, али се у природном и поетском смислу драстично одвајају од самог града.

Већи број других појмова, термина или локалитета аутор је напросто принуђен да препусти читаочевом тумачењу. Аутор је уверен да ни простор књиге а ни симболичка улога поезије не подносе превише енциклопедијских објашњења.

На крају, наслов књиге аутор је преузео из циганске песме анонимног аутора, искоришћене у истоименом филмском ремек-делу Александра Петровића. Таквом искушењу аутор није могао да одоли не само што је тај раблеовско-апокалиптични напев већ користио у својој поезији, већ и због другог дела рефрена, који увек одјекне у тишини после задње речи.

ANYWHERE BUT OUT OF HERE

Горан Станковић спада у ствараоце који од прве књиге оцртавају координате једне цјеловите, интегралне поетике и поетске визије свијета, продубљујући и дискретно варирајући одабране тематско-мотивске, формалне и поетичко-стилске премисе на којима почива њихов пјеснички рукопис. Прилично интелектуалистичка, уз ненаметљиву, а ипак сложену медитативност, чији су извори у рационалним сазнањима, али и у оним дубоко запретаним интуитивним спознајама, Станковићева поезија проткана је и инспиративним наносима инферналног, митолошко-обредног, библијског, апокрифног, јеретичког, гротескног. У незанемарљивом броју његових пјесама дају се препознати акценти присутни, понајприје, у збиркама Новице Тадића, али, треба нагласити, без оне радикалне, фантазмагоричне тадићевске „поетике зла" и језгровитог, напрегнутог стиховног израза. Што се формалног аспекта тиче, Станковић углавном пише у слободном стиху и вјероватно најинтригантније ефекте постиже смјелим опкорачењима заснованим на принципу изневјереног читалачког очекивања. Мелодијске линије крећу се од *staccato*-ритмова у пјесмама изузетно кратког стиха, па све до смирених, псалмички разливених модулација, те поемичних пјесама у интегралним збиркама какве су *Четири доба* (1999) и, на свој начин, *Литаније* (2008). Битно је истаћи да овај аутор инсистира на константном преплитању рефлексивног и баналног, хуморног и трагичног, лирског и иронијског, понекад чак и у оквиру минималних јединица пјесничког израза: поетске слике или стиха. Тако ће се, рецимо, у готово програмској пјесми „Стварност, њено успињање" из збирке *Terra Incognita* (1997), поетичка премиса тог постмодернистичког укрштаја, који несумњиво одликује Станковићево писмо, исказати рјечитом пјесничком сликом:

И у сну – јео бих
труло месо, уз сос од нежности.

Једно од носећих смислотворних усмјерења Станковићеве поезије јесте песимизмом и скепсом прожето промишљање (*пред-* и *пост-*) апокалиптичког стања у којем се налази савремени свијет. Та наглашена нота апокалиптичности има своје исходиште, са једне стране, у идеји истрошености свијета (али без наде у продуктиван преображај), а са друге, у непорецивој тоталитарности, утемељеној на различитим мимикријским и јавним репресијама. У пјесми „Пиши док не пропаднеш“, рецимо, из *Претходне књиге* (1996), лирски субјект ће декламативно завапити: „Хаотичан је твој век/ држи безгласну беседу, језива ствар!/ Не припадаш никоме, осим космосу./ И мрачној, безгласној земљи у окрету“. Или ће се, пак, у поемичном „Јасном путу“, из збирке *Четири доба*, сумирати:

Прошло је доба среће, још пре нас,
а доба пада и бола минуло је,
некако, поред. Мирни смо, тихи и мрачни,
сићушни. На крају пута чека нас грч,
од бола дужи.

Егзистенцијалну обесмишљеност „личне“, али и колективне историје, обиљежиће пјесник мотивом артикулисане тишине, муклости, ћутања. Станковић повремено прелази из исповједног тона првог лица једнине у *Ми*-исказ, из уздрмане интиме лирског субјекта у умножену свијест (аутоматски смањене „одговорности“) мултипликованог, колективног субјективитета. Исто тако, употребљава и маску привидно неутралног говора из позиције трећег лица једнине, али искориштава и предности устаљене представе о пријетећој/злој/контрастној конотацији којом је оптерећена чувена замјеница они, тачније: *Они*. Без обзира којим се типом исказа служио, пјесников *празни идеалитет* одликују елементи вакуумске замуклости, хладноће, мрака. То је „ћутња свемира и богова“ („Terra incognita“). Истовремено, пјесник конструише интересантне, синтетизоване пејзаже привлачне дисонантности. Спајањем надреалистичких и неосимболистичких инвенција приликом осмишљавања „простора“/сценографије, у Станковићевим поетским текстовима постижу се очуђујући визуелни ефекти. Такве (готово по правилу обезвучене) инсталације у ткиву пјесме јесу субјективизоване пројекције испражњеног идеалитета, али и – ма колико то било парадоксално – нека врста духовне (анти)утопије узнемиреног, често нихилистички резигнираног лирског субјекта.

Песимистички и дискретно ангажован третман испражњеног идеалитета надопуњује се и контрастира хумористичко-иронијском, али и израженијом елегијском интонацијом појединих пјесама. Апокалипси овдје пјесник приступа нешто опуштеније, као да наговјештава парадоксалан смисао у обезљуђеним предјелима који ће настати након велике свемирске чистке. Данашњи свијет за њега је и даље „страшно место"; лирски субјект тоном обновљеног романтичарског (или пародијског, тешко је разлучити) титанизма емфатично узвикује: „Ништа ме не утољује! Ништа!" („Моје место је негде другде"). Отуда Станковић непрестано потенцира идеал утопијских простора у чије се постојање (садашње или будуће, свеједно) не сумња, али питање је да ли их је могуће досегнути:

Моја земља је утопија, далека,
ал пут до ње права мора
(„Једноставни сонет")

Немало простора посвећено је и промишљању божанског принципа. За пјесника Бог није искључива, априорна категорија симболизована само кроз начело свјетлосне еманације, већ изузетно опречан, наглашено парадоксалан комплекс. Аутор идеји Бога приступа из дуалистичких концепција манихејства („Основни дуализми света"), чак и пантеизма, истовремено афирмишући, но и критички преиспитујући и оспоравајући неоплатонистичка и гностичка учења о еманацији, нарочито у својим пјесмама „генезе" са деградирајућим посљедицама, каква је, рецимо, „Тело је храм" из збирке

Terra Incognita, гдје се иронично и колоквијално констатује да „(...) помало/ нам је смешно све, то/ што је у сланој врелини настала/ првобитна супа. Измилело се, братац,/ далеко. Сада нам ваља под скуте."

Иако склон универзалним исказима, нијансирању слутње космичке хладноће и трагању за филозофским основама скептичних немирења, проговарању у име других о неким општим питањима или искуственим спознајама, Горан Станковић рачуна и на ноту елегизма која је најочитија у евокативно-етеричним описима призора са путовања, својеврсном башларовском снатрењу о природи и чулним доживљајима, гдје се назире потка изворног лиризма. Овај квалитет је можда најуочљивији у ненасловљеним, „огледалним" пјесмама збирке *Литаније*, које представљају неку врсту субјективизованог, виталистичког контрапункта псалмично интонираним литанијама, ламен-

тима и, пред крај збирке, стоичким опсервацијама о трошности живота и крајњом сврхом људског напора:

Падао је снег скоро непокретно,
А следећег дана је сијало сунце.
У пролеће пљушти, а лети одлазимо
у Грчку, страдом кроз Македонију.
Боже, каква је то лепота, док гледамо
низ пусти дворед туја, док седимо
на манастирској клупици, када се присетимо
дима цигаре, дима који тако, тако годи,
а не пожелимо, ту у тишини, ништа више.

Пригушујући реторику ранијих књига, и настојећи да изнађе прави, упечатљив омјер лирског и рефлексивног говора, Горан Станковић је без сумње досегнуо писмо непретенциозне филозофичности, које опстојава на колебљивој граници пјевања и мишљења, зреле скепсе и непатворене емотивности, рационалног и нагонског. Писмо које заговара ону вјечиту симболистичку, бодлеровску жељу да се оде *anywhere but out of here*, а можда понајприје на неко од пустих острва, „на којима се човек осећа слободно“.

Ален Бешић

Белешка о аутору

Рођен 1958. у Нишу.

Од 1989. до 1999. године радио као главни и одговорни уредник књижевног часописа „Градина“ и уредник издања у истоименој издавачкој кући. Од 1999. до 2002. године био је директор Нишког културног центра. Од 2002. године уредник и главни уредник у истој установи културе.

Пише поезију, прозу, есеје и бави се приређивачким радом. Пише и о Интернету и дигиталној култури.

Живи и ради у Нишу.

Књиге поезије:
Лик и позадина (Књижевна омладина Србије, Београд, 1984)
Квантна механика („Градина“, Ниш, 1987)
Cyberpunk („Кровови“, Сремски Карловци, 1991)
Претходна књига („Просвета“, Београд, 1996)
Terra incognita („Просвета“, Београд, 1997)
Четири доба („Просвета“, Београд, 1999)
Литаније („Повеља“, Краљево, 2008)

Књига поезије у иностранству:
„Cyberpunk“ („La Vallisa“, Bari, Italija, 1991)

Књиге прозе:
„Хронике о Hloygeu“ (коаутор, самиздат, Ниш, 1991)
„Terra marginalis“ (коаутор, „Стубови културе“, Београд, 1997)

Роман:
„У трагању за златном липом“ („Стубови културе“, Београд, 2000)

Драматизације:
„**Трнова ружица“**, премијерно изведена у Позоришту лутака Ниш, 1993. године.
„Женидба Цара Душана“, откупљена 1994. године

Награде:

Просветина награда за књигу „Terra incognita“ (1997)

Награда **Бранко Миљковић** за књигу „Четири доба“ (2000)

Награда **Печат вароши Сремскокарловачке** за књигу „Четири доба“ (2000)

Приредио тематске блокове:

„Врт: Острвологија (културологија пустих острва)“, „Поља“, Нови Сад, год. LIV, број 456/2009.

„Пусте утопије (културологија напуштених и недоступних простора)“, „Unus Mundus“, Ниш, бр. 37/2010.

Изабрана литература

„Cyberpunk“

Зоран М. Мандић, „О западњачком сну“, „Дневник“, Нови Сад, 12.11.1992.

„Претходна књига“

Зоран М. Мандић, „Вести са границе“, „Дневник“, Нови Сад, 11.6.1997.

Никола Тодоровић, „Тако настаје свет“, „Књижевна реч“, Београд, бр. 494/495, август 1997.

Драгиња Урошевић, „Књига нове осећајности“, „Борба“, Београд, 27.2.1997.

„Terra incognita“

Драгиња Урошевић, „У тесним временима“, „Борба“, Београд, 22.1.1998.

Милутин Лујо Данојлић, „Планета која лебди“, „Дневни телеграф“, Београд, 5.3.1998.

Милутин Ђуричковић, „Осећање света“, „Јединство“, Приштина, 5.6.1998.

Ален Бешић, „Altum silentium“, „Реч“, Београд, бр. 47/48, јул-август 1998. Такође у: „Лавиринти читања / Критике и огледи о савременог песништву“, издавач „Агора“, Зрењанин, 2006.

Горан Траиловић, „Светлост у интерзони“, „Свеске“, Панчево, бр. 39/40, март 1998.

Саша Радоњић, „Ново доба, нове песме“, „Летопис матице српске“, Нови Сад, мај 1998, књ. 461, св. 5

Александар Констадиновић, „Обожена цитатност“, „Књижевност“, Београд, бр. 11/12, 1998.

Небојша Миленковић, „Сан о свет(л)ости“, „Луча“, Суботица, год. VII, 11–12

„Terra marginalis“

Слободан Владушић, „Маргиналац или маргиналиста?“, „Реч“, Београд, бр. 46, јун 1998.

„Четири доба“

Слађана Илић, „Човек лабудове песме“, „Свеске“, Панчево, бр. 54–55, септембар 2000.

Ђорђе Кубурић, „Књижевне новине“, Београд, бр. 1023/1024, 1–15.12.2000.

Драгиња Урошевић, „Поезија као мишљење“, „Дневник“, Нови Сад, 9.2.2000.

Иванка Косанић, „Драма усамљеног појединца“, „Дневник“, Нови Сад, август 2000.

„Литаније“

Александар Б. Лаковић, „Песме о смирењу пред одлазак“, „Градина“, Ниш, бр. 27/2008. Такође у: „Дневник гласова / Есеји и прикази српске песничке продукције 2008–2009“, издавач „Агора“, Зрењанин, 2011.

Никола Живановић, „Општи судови и лични доживљаји“, „Летопис матице српске“, Нови Сад, мај 2009, књ. 483, св. 5

Михајло Пантић, „Нишка сцена“, „НИН“, 27.8.2009.

Садржај

ЛИК И ПОЗАДИНА (1984)

КВАНТНА МЕХАНИКА (1987)

CYBERPUNK (1992)

ЛИК И ПОЗАДИНА 7
МОЈ СТРАХ 9
ОПРЕЗ 10
ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА 11
КАКО ПОБЕЋИ ОД НЕПОДНОШЉИВЕ ЗБИЉЕ 13
БИНАРНИ ИДИОМ 15
ЛИЧНИ УТИСЦИ 16
ШКОЛА ПРОМЕНЕ 17
ДАНТЕОВ СИН 18
РЕЦЕПТ ЗА КРАЈ 19
О НЕПРОМЕНЉИВОСТИ НЕКИХ СТВАРИ 20
ХИМНА ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА 21
СА ОЧИМА ИЗВАН СВАКОГ ДОБРА И ЗЛА 22
ОСНОВНИ ДУАЛИЗМИ СВЕТА 23
ВИНИК 24

ПРЕТХОДНА КЊИГА (1996)

TERRA INCOGNITA (1997)

ПИШИ ДОК НЕ ПРИПАДНЕШ 35
ДАЛЕКИ ЖИВОТИ, УТИХЛИ ГЛАСОВИ... 36
ОСТВАРИТИ ЧЕЖЊЕ 37
ПРОРОЦИ МРЖЊЕ 38

ПОСТАЈЕ НЕОБИЧНО ТЕШКО 40
ПРВО СЛОВО, ПРВА РЕЧ... 41
КОЧЕЊЕ 42
ВЕСТИ СА ГРАНИЦА 43
СА ПАНИКОМ, У ТИШИНИ 44
НОВА ПЕСМА 45
ТЕЛО ЈЕ ХРАМ 46
TERRA INCOGNITA 47
СУРОВ ЈЕ СВЕТ 49
СТВАРНОСТ, ЊЕНО УСПИЊАЊЕ 51
БИЋЕ СКОРО ПРОПАСТ СВЕТА 53
ЈЕДНОСТАВНИ СОНЕТ 54
БЕРАЧ БАНАНА 55
ОДБЛЕСЦИ, МИГОЉЕЊА, СЕНКЕ 56
ПРЕПУНО СВЕТЛУЦАЊА 57
БОЖАНСТВО, ДРХТАЈ НА ЛИСТУ 58
СЕЋАЊА 59
ОСЕЋАМ СНАЖНО 61

ЧЕТИРИ ДОБА (1999)

ЈАСАН ПУТ 65
AD INFINITUM 76
БАЛКАНСКА ПРИЧА 87

ЛИТАНИЈЕ (2008)

ЛИТАНИЈА 1 103
ЛИТАНИЈА 2 105
ЛИТАНИЈА 3 107
ЛИТАНИЈА 4 108
ЛИТАНИЈА 5 111
ЛИТАНИЈА 8 113
ЛИТАНИЈА 9 115
ЛИТАНИЈА 10 117
ЛИТАНИЈА 11 118

ЛИТАНИЈА 12 120
ЛИТАНИЈА 15 122
ЛИТАНИЈА 16 124
ЛИТАНИЈА 17 126
ЛИТАНИЈА 18 128
ЛИТАНИЈА 19 130
ЛИТАНИЈА 20 131
ЛИТАНИЈА 21 133

Напомена аутора 135

ANYWHERE BUT OUT OF HERE (Ален Бешић) 137

Белешка о аутору 141

Изабрана литература 143

Горан Станковић
Биће скоро пропаст света

издавач
Културни центар Новог Сада
Католичка порта 5, Нови Сад
тел: 021 528 972
факс: 021 525 168
e-mail: kcns@eunet.rs
www.kcns.org.rs

за издавача
Ласло Блашковић

технички уредник
Ксенија Чобановић

припрема
Владимир Ватић

штампа
Футура, Петроварадин

тираж
300 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад